

Kéretlenül küldött
cikkeket csak ak-
kor küldünk visz-
sza, ha bélyeget
mellékelnek. Kéz-
iratokat hat hét-
nél tovább nem
őrzünk.

Szerkesztőség:
V., Vigadó tér 3.
Telefon: 117-58.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE, A NOTISZTUISELOK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE, A NAGYVÁRADI, SZOMBAT-
HELYI, TEMESVÁRI ÉS ARADI NŐTISZTUISELŐK
EGYESÜLETEINEK ÉS A „FÉRFILIGA A NŐK VÁLASZTÓ-
JOGA ÉRDEKÉBÉN” HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Lapunk tartalmát
csak a Nő és a
társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.
Cikkek átvételé-
hez azonkívül a
szerző engedélye
is megszerzendő.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 83.
Telefon 80-75.

TARTALOM: Február 27. és március 1. – *Hermanne Ludwig Blanka*: Népszállót az asszonyoknak. – *Hermann Fernau*: A nők választójoga és az alkohol. – Glosszák. – *Sági János*: Nők az igazságszolgáltatásnál. – *Szegvari Sándor né*: Anyaság. – Szemle. – Irodalom. – *May Frigyesné, Marczali Erzsi*: Angol Választójogi nóták. – Nőkongresszus rovata. – Nőtisztviselők Országos Egyesületének rovata. – Feministák Egyesületének rovata.

A magyar országgyűlés képviselőházának 60 tagja törvényre emelte a kormánynak a nők jogát kizáró választójogi javaslatát. A 60 képviselő közül 18-an a nők választójogára vonatkozó indítványt tettek, amelyet 42 szavazattöbbséggel elvetettek. A javaslatot a főrendiház változatlanul jóváhagyta. A nők választójogáért folyó küzdelem első etappejének ez a mérlege. Kezdődik az új harc! Teszünk róla, hogy a következő állomásra kitűzhessük a siker, a győzelem zászlaját! Lankadatlanul előre!

Február 27. és március 1.

A nők választójogáért folyó mozgalomnak egyik kiemelkedő mozzanata volt a Feministák Egyesületének a választójogi javaslat képviselőházi tárgyalását megelőző nagygyűlése. Nemcsak a Lloyd-társulat nagytermet zsúfolásig megtöltő közönség, hanem az ország minden részéből jött küldöttek, sürgönyök és átíratok révén résztvevők nagy tömege nevében szólt a gyűlés végén elfogadott határozati Javaslat.

Glücklich Vilma nagyhatású megnyitója után *Gieswein Sándor* országgyűlési képviselő, ügyünk régi lelkes és kipróbált barátja, meleg ovációk közepette mondott erőteljes, a meggyőződés igazságától áthevített beszédet törekvéseink mellett. Utána *Dr. Vázsonyi Vilmos* országgyűlési képviselő nagyszabású beszédében gyönyörködött a közönség. Vázsonyi ezúttal tett először nyilvánosan hitvallást a nők választójogának *sürgőssége* mellett s ezzel azt a reményt keltette az ő politikai tisztességében és következetességében bízókban, hogy meggyőződését politikai táboraiban is érvényre juttatja majd. A színesen szárnyaló beszédét honoráló lelkes tapsi reménynek és bizalomnak is kifejezője volt. *Reinitz Ernő*, a férfiliga főtitkára a férfi anyagi érdekeinek szempontjából magyarázta a nők választójogának szükségét *Bédy-Schwimmer Rózsa* pedig az egyesület álláspontjának ismertetése mellett nyújtotta be az egy-

hangúlag, nagy lelkesedéssel fogadott következő határozati javaslatot:

Az 1913. február hó 27-én a Lloyd-társulat nagytermében összegyűlt nők és férfiak kimondják, hogy egyrészt a polgári kötelességeket teljesítő nő, másrészt a nő munkájára utalt állam érdeke szempontjából feltétlenül szükségesnek tartják a nők választójogának a küszöbön átló reform keretében való megvalósítását. Minthogy maga a kormány javaslatának indokolása, valamint a közvélemény és minden parlamenti párt számos tagja elismeri követelésünk jogosultságát, semmivel sem indokolható a gyakorlati megvalósítás megghiúsítása.

A gyűlés utal azokra az elkerülhetetlen következményekre, amelyekkel járna, ha a kormánypárt és az ellenzéki pártok a nők jogos követeléseinek semmibevevésével fokoznák azt az elkeseredést, amelyet a nők politikai mellőzése országszerte keltett.

A gyűlés megbízta a Feministák Egyesületét, hogy a választójogi reform tárgyalásának megkezdésekor depuiációt menessen a kormányhoz és az ellenzék vezéréhez, amely Magyarország asszonyainak és igazságosan gondolkodó férfiainak azt a követelését tolmácsolja, hogy a nők választójoga a reform keretén belül megvalósíttassék.”

Glücklich Vilma zárszavával végződött az impozáns gyűlés, amelyen a következő testületek képviseltették magukat: a Demokrata Párt dr. Pető Sándor, a Nagyváradai Feministák Egyesülete dr. Edelmann Meny-

hértné, a Felvidéki Feministák Egyesülete Engel Berta elnök (Nagysurány) és dr. Sándor Gyuláné (Nagytapolcsány), a Szegedi Feministák csoportja Kárász Józseiné Szivessy Boriska, a Veress Pálné gimnáziumot végzett növendékek szövetsége Pályi Sándor igazgató személyében. A Nőtisztviselők Országos Egyesületét Szabados Clotild alelnök vezetése mellett az egyesület tisztikara képviselte, a Békéscsabai Nőegylet Zsilinszky Mihályt, a Temesvári Gyermekkert Egyesület Schwimmer Rózst, a fővárosi Gyermekkert Egylet dr. Szegvári Sándornét, az Ingyentej Egyesület dr. Deutsch Ernő főorvost, a Dávid Ferenc Egylet Perczelné Kozma Flórárt, a Budapesti Gyorsíró Társaság dr. Bíró Ernőt bízta meg képviselével.

Üdvözlő sürgönyöket és átiratokat küldöttek:

Szemere Miklós, Köves Sándor, Szeredről, az abaújszainai tantestület nőtagjai, Lugmayeré Tóth Stefánia, Mihályfa, Mádnay Andor, Ncuchatel, Gyémánt Hedwig, Vágújhely, Ziliz Anna, Berlin. Donát Ilonka, Palánka, dr. Vajda Sándor. Brassó, özv. Páll Gyuláné, Kolozsvár, a balmásúvárosi földműves asszonyok szervezete, a Temesvári Nőtisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak egyesülete, a Szolnoki Bábaegyesület nevében Bálintné, a Mindszenti Feministák stb.

A nagygyűlés határozatának megfelelően bejelentettük küldöttségünket a miniszterelnöknél és az egyesült ellenzék vezérő bizottságánál. Mindkét részről március elsejére tűzték ki küldöttségünk fogadását. Alig néhány óra állott rendelkezésünkre a küldöttség szervezésére s mégis körülbelül 130 főnyi küldöttség gyülekezett kaposi Molnár Viktorné, a Feministák Egyesülete politikai bizottságának vendégszerető alelnöke lakásán.

Az egyesült ellenzék részéről Kossuth Ferenc, a függetlenségi Kossuth part elnöke és HoF.ó Lajos, a függetlenségi Justh-párt alelnöke fogadták küldöttségünket. Bedy-Schwimmer Rózsa mély benyomást keltő beszédében fejtegette annak szükségét, hogy az eienzéki pártok a maguk választójogi egyezményét terjesszék ki a nők választójogára is. A választópolgárokat képviselő férfiliga megbízásából a liga főtítkára támogatta e kívánságot. *Kossuth Ferenc* és *Holló Lajos* egyénileg a leghatározottabban elismerték a követelés Jogosultságát, azonban mindketten kijelentették, hogy az egyesült ellenzéken belül ezidőszerint oly eltérők a nézetek e kérdésben, hogy az oly nehezen összetartott ellenzék egységét nem kockáztathatják e kérdés erőltetésével. Schwimmer Rózsa replikájában kijelentette, hogy e válasz a nőket nem elégítheti ki, mert ha a pártok minden egyéb szétválasztó felfogásukat át tudták hidalni, a nők méltán számot tarthatnak arra, hogy *az ő* jogaik kérdésében való megegyezésre is szánjanak akaratot és időt. Kossuth Ferenc erre ismételtén kijelentette, hogy az egyesült ellenzék oly nehéz együttartani, hogy e kérdéssel nem meri kockára tenni a koalíciót.

A küldöttség azután a Curia előcsarnokába vonult, ahol többen csatlakoztak még. A miniszterelnök előtt Glücklich Vilma, a helyzet komolyságához méltó szavakkal, tolmácsolta Magyarország asszonyainak az utolsó órában kifejezésre jutó intését arra, hogy ne mérgegye el a nemek közötti egyenetlenséget a jogok egy-

oldalú kiterjesztésével. Lukács László miniszterelnök válaszában megismételte mindazt, amit a javaslat indokolásában már elmondott; a fagyos csendben meghallgatott beszéd után, választ be sem várva távozott a miniszterelnök.

E tudósítás hiányos volna, ha nem számolnánk be arról is, hogy Kossuth Ferenc lakásán tanácskozáson együtt voltak a vezérő bizottság tagjai, de ezek – nem voltak kíváncsiak, vagy nem merészkedtek te, vagy nem érdekelte őket a dolog? – nem fáradtak át a küldöttséget befogadó szalonba. A miniszterelnök fogadótermében a nők választójogának számos képviselő-híve csatlakozott a küldöttséghez.

Most, amikor a választójogi mozgalom egy időszakát a lelehetőleg jobb választójogi „reform” sírkövével lezárták, higgadtan végig kell tekintenünk a lefolyt küzdelem minden jelenségén. Le kell vonnunk a tanulságokat, hogy azokkal rakhassuk le a győzelemhez vezető út köveit. A javaslat tárgyalásáról lapunk legközelebbi számában fogunk beszámolni.

Jelentkezett-e már kongresszusi tagnak?

Népszállót az asszonyoknak.

Írta *Hermanne Ludwig Blanka*. Medgyes.

Van Budapestnek egy páratlan intézménye: a „Népszálló”! Megvan ott a munkásembernek mindene, amire csak tiszta, rendes ember vágyik! Van pompás, tiszta fekvőhelye, egészséges, levegős, csinos helyen. Munkásnak, aki azelőtt ágyrajáró volt valami 6 Vagy 10 gyermekes családhoz, a menyország lehet az a kis tulke, mely egyedül az övé, a tiszta ágy s az a hófehér mosdó! Nem kell várnia, amíg öten, vagy tizenöten előtte megmosakodnak a kis kétgarasos mosdótálban, melyben gyakran, hogy a vízzel takarékoskodjanak, előtte már ketten-hárman mosdottak, hanem engedhet magának hideg vizet, meleget, amilyenre éppen kedve van. Innen pihenve, üdén indul napi munkájára.

S mielőtt elmenne, nem kávénak csúfolt, vízben főzött pörkölt kenyérhéjlevet iszik, hanem tiszta, hamisítatlan zsírdús tejet! Olyan tartalmasat, melynek zsíranyaga jóval meghaladja az előírt percentet. Ha véletlenül szabad napja akad egy munkás embernek, aki családnál bérelt egy kis sarkot, vagy egy ágyat – hová mehetett? Az ágy csak éjjelre volt az övé – nappal talán más aludt benne – vagy kitették a szobából, vagy összecsuhtak asztalnak, de ő mindenhogyan ki volt dobva. Az utcára? Nem! A koresmába! Beült valami kis piszkos zugba s itta a pálinkát. A „Népszállóban” is ott kell hagynia hálófülkáját, de milyen kedves, barátságos helyiségek várnak rá, hol napját töltheti!

Ott van a dohányzó, ahol kényelmesen elbeszélgethet azokkal, kiket szinte oda vet vagy a munkanélküliség, vagy éppen a pihenő óra. Ha bántja a füst – nem dohányos ember, behúzódhat a nem dohányzók társalgójába. Ott van a szép olvasó terem, ahol sokkal

kedvesebb környezetben olvasgathat, mint azok, kiket rossz sorsuk a fővárosi könyvtár mostani helyiségeibe visz olvasni! Ha meg épen levelet akar írni, vagy magának valamit dolgozni, megtalálja az írószobát is!

S micsoda lucullusi ebédeket főznek ott! Kóstolja meg csak valaki s a pokolba fog kívánni minden rossz korcsmát, meg kis éttermet. Csak az alföldön tudnak még olyan jó magyar pörköltet főzni! A krumplis tészának minden szeme külön áll s nem ragad a fogához meg annak sem, aki mert olyan jó, még egyre szeretné a szájában tartani. Almás rétest bizony a „püspöknek sem sütnék különbet”; s ha száraz bab, ha lencseleves, akár bécsi szelet, akár káposzta, vagy darás mácsik, mind olyan izés, tartalmas, hogy aki látja, megéhezik rá. S mindezt: háromféle ételt egy ebédnek nagy, félliteres adagokban 60-80 fillérért!

De még az sem kénytelen ott éhezni, akinek ez is sok! Sőt még arra sincsen rászorulva, hogy hideget egyek. Ott van az étterem mellett a főzőkonyha, ahol megcsinálhatja magának azt a kis ételt, amihez a hozzávalót kint vette, vagy kapta. Nem lesz oly tartalmas az étele, mint amazoknak, de legalább meleget eszik. Evés után átmegy a mosogató helyiségbe, ahol a csapok forró vizet s hideget fecskendeznek s pár perc alatt rendbe is szedte edényét.

S ha valamire szüksége van, dehogy kell kimenie a házból! Csak a helyes ajtót keli a különböző folyosókon megkeresnie s a nélkül, hogy lucskos esőben, verő szélben, vagy hidegben járkálna kint, itt a fűtött folyosón benyithat a szabóhoz foltot varratni a kabátujja könyökére, megborotváltathatja magát a házi borbélynál; lenn a cipésznél megtaláltathatja cipőjét. Fürödhet is, mert fürdő hideg, meleg van. S aztán a trafikban, mely szintén benn van, vehet képeplapot, papírt, tükröt, bajszpedrőt, amit épen kíván. Ruháját nem kell kivinnie, mosathat ott benn is.

Azt hiszem, aki egyszer olyan szerencsés volt, hogy ilyen környezetben élt egy darabig, az később, meg az otthonában is ennek nevelő hatása alatt fogja berendezni életét! Ez a legeslegjobb mód arra, hogy az embereket neveljük: megadjuk nekik az alkalmat, hogy maguk nevelődjenek. Beszéddel, biztatással nem lehet elhíttetni az emberek jó nagy részével, hogy friss, tiszta levegőben Jobban alszanak. De ha itt megszokják, akkor utána undorodni fognak attól a büztől, amit egy csomó ember lehel bele a becsukott ablakú szobákba.

Az egész emberre van hatása ennek az intézménynek, mert épen és egészségesen tartja a munkást, kinek erejére ugyancsak szüksége van, hat kedélyére is, azáltal, amilyen az egész berendezése, díszítése, neveli erkölcsileg a legjobb módon, mert azáltal, hogy jobbra szoktat, vonja el az egyeseket a rosszabbtól.

S minde sok jó tulajdonsága mellett van egy nagy-nagy hibája is! Mert gondoskodik ugyan mindenről, de – nem – mindenkiről.

Gondoskodik a munkásról, de nem a: munkásnőről!

Bizony, ez nagy mostohaság. Mennyi, mennyi, milyen rengeteg munkásnő van egy ilyen nagy városban? S azok nincsenek kevésbé rászorulva, mint a fér-

fiak, hogy segítsék őket. Sőt talán még sokkal inkább! Ezt a sokkal inkábbbat nem úgy értem, mintha azt akarnám mondani, hogy jobban kell a nőnek a tisztaság, az egészséges, tápláló étel s a külső kényelem, mint a férfinak. Dehogy! De ma még a legjobb akarattal nézve is a dolgot, nem mondhatjuk, hogy a nők helyzete egyenlő a férfiakéval. Semmi téren sem, de legkevésbé ott, ahol sohasem is lesz egyenlő, mikor mint asszony áll szemben a férfival. S az a sok-sok szegény munkásnő, aki családoknál albérletben kénytelen lakni, aki szintén csak éjjeli lakást, egy ágyat bérel magának, nemcsak azért nem pihenhet rendesen, mert rövid, kemény, hepehupás az ágya, nemcsak azért, mert sokan horkolnak és forgódnak a szobában, hanem azért leginkább, mert asszony! Asszony, akire minden férfi számot tart. S ha meg is van benne romlatlan korában a vágy és akarat, távol tartani magától a csak testére éheseket, nincs rá módja, hogy megmentse magát! Hol? Hová forduljon? Hány száz meg száz leány, asszony mehet szállása felé estenden a legirtózatossabb rémülettel, a biztos elveszés zsidbasztóan aggasztó tudatában! Gondoljuk csak él, hogyan húzzák és lassítják amúgy is fáradt lépésüket? Hogyan választják a leghosszabb utat s hogy esdekelnek közben lélekből, igaz szívből valami menekülésért. De hiába! Kint az utcán nem maradhatnak. Ott is rémek lesnek s ha rosszabb nem is történnék velük, a rendőrségre kerülnének. Pénzük nincs arra, hogy másutt keressenek fekvőhelyet s így odavánszorognak, ahonnan másnap összezúzva mennek újra munkára. Másnap összetörve, de pár hét múlva már beletanulva az új életbe s beleszokva, nemtörődőmséggel, közönyösen.

Féltsük és szánjuk jobban azokat a szegény asszonyokat!

Csináljon a főváros a munkásnők számára „Népszállókat”! Olyanokat, mint az Aréna-úti!

Merészség azt mindjárt így többes számban kívánni, mert hisz kezdetnek egy is valami volna, de úgy van, hogy sok kellene! Milyen öröm volna azt tudni, hogy sok olyan nagy ház tele van munkásnőkkel, akik este megfoltóztatták ruháikat, beszéltek hozzájuk hasonló, maguksorsú társnőikkel, egészséges ételt kaptak, megkötötték a harisnyájuk sarkát – vagy mondjuk – olvastak olyan lapokat, melyek az ő érdekeiket védik, olyan könyveket, melyek őket a maguk útján előre viszik s aztán megfürödve, nyugodtan alszanak abban a tudatban, hogy sem a házigazda, sem a fia, sem a sógora, sem a másik albérlő nem tarthat rájuk igényt, hogy az a nagy kapu megvédi őket mindenki – sokszor még önmaguk elől is.

Bizony, nagyon megirigyeltem a férfiktól az asszonyok számára a „Népszállót”!

Az 1913. év eseménye a budapesti választójogi nőkongresszus lesz, írta egy előkelő angol napilap. Tegyük róla, hogy az eseménynek méltó kerete legyen.

A nők választójoga és az alkohol.

Írta: *Hermann Ferritin*. Paris.

(Befejezés.)

Újzélandban a nők befolyása az alkohol-ellenőrzési törvény megalkotásánál fényesen bevált. Az országot 62 kerületre osztották fel, melynek feladata volt az alkoholkérdés rendezése. 39 kerület mértékletességi bizottságokat nevezett ki, a lobbí 23 kerület pedig egyenesen tilalmi bizottságot választott. 1694. óta a nők rendszeresebb eljáráshoz szoktak és oly jól vezették a küzdelmet, hogy múlt évi január óta, mikor az alkoholellenes egyesületek népszavazást rendeztek, Újzélandban teljes szesz-fogyasztási tilalom van.

Nem kevésbé fényes eredményeket ériek el a skandináv nők az alkoholellenes küzdelem terén. Midőn 1894-ben a norvég storting a szeszmonopólium bérloít korlátozni akarta, a nőknek is jogot adott a népszavazáson való részvételre. Ennek eredménye, hogy már 13 város közül kettő csekély szótöbbséggel annak további fentartását kívánta, 11 az alkohol koncesszió teljes megszüntetése mellett döntött. Az így keletkezett törvény 1896-ban lépett életbe. A szeszfogyasztás, mely akkor a lakosságra fejenként 3.30 litert tett ki, már 1897-ben 1.30 literre apadt és 1904. óta a minimumon (0.9 l.) maradt. Ma Norvégiában 20.000 lakosra jut 1 italmérés, az öngyilkosságok száma az utóbbi 20 év alatt 22 százalékkal, a büntettek 26 százalékkal, a támogatásra szorultak száma 17%-al csökkent. Épen így Svédországban is visszafejlesztették az alkoholfogyasztást, ahol a nők elnyerték a községi választójogot.

Finnországban, úgy mint Norvégiában és Svédországban a részegség nemzeti bűn volt, 1893-ban egy mértékletességi törvény lépett életbe. Ez időtől kezdve a vidéken nem volt szabad szesz italt mérni és a városokban is csak ott, hol főtt ételt is árultak. De ezzel az eredménnyel még nem érték be, hanem a parlamentbe került 17 asszony befolyása alatt elhatározták, hogy szesz termékek gyártása, árulása, behozatala, szállítása és raktáron tartása csakis orvosi, ipari és tudományos célokra engedélyezhető és különben is, mivel állami monopólium, közhasználatra nem szabad szeszt sem gyártani, sem külföldről behozni." De sajnos, az új törvényt a szeszt importáló államok tiltakozása, de főleg Oroszország erősza- kos fellépése miatt még mindig nem gyakorolhatták. Köztudomású, hogy Oroszország évek óta büntetlenül fojtja el azokat a finn törvényeket, amelyek nem tetszenek neki.

A nők tehát, mint a felsorolt példák- ból kiviláglik, választójogukat kíméletlenül az alkohol ellen használják fel.

Aki csak egy keveset foglalkozott már az

alkoholkérdéssel, igazat fog nekem adni, ha azt állítom, hogy a nők alkoholellenes küzdelme óriási kultúrselekmény. Ma már tudományosan be van bizonyítva, hogy az alkohol a szaporodás terén és a bűncselekmények számával mekkora pusztítást visz véghez. Forel: *Die sexuelle Frage* című könyvében mondja: Az alkohollal mérgezett csirákból fejlődő gyermekek hülyék, epileptikusok, psychopathikusok, törpék és rhachitikusokká válnak. „Az alkoholnak a nemi ösztönre gyakorolt káros hatása kiszámíthatatlan és rettenetes.” Forel említi, hogy egy svájci népszámláláskor kimutatott 9000 idiótát kevés kivétellel az évnék abban a két igen rövid időszakában nemzették, mikor az emberek a legtöbb alkohollal élnek, azaz szüretkor és farsang végen és hogy 200 megvizsgált vérbaj 75 százalékanak az alkohol az oka. Szinte háromnegyed része az erkölcselleni merényleteknek (mint azt a statisztikák bizonyítják) az alkohol befolyása alatt történik. Az alkohol bűnlajstroma igen hosszú és változatos, mert főokozója a pauperizmusnak, a bűncselekményeknek, a nemi betegségek, tüdővész, örültség és egyéb bajok sokaságának.

Nem válik a férfinem dicsőségére, hogy eddig a férfi magában igen gyengének bizonyult az alkoholellenes küzdelemben. Norvégiában pl. már 1884. elolt tett a kormány több kísérletet a szeszkoncessziók felfüggesztésére, a reformot azonban csak a nők segítségével sikerült meghozni. Németországban és Franciaországban, ahol a nőknek a községi és állami ügyekbe még semmi befolyásuk sincsen, a kormányok még semmit, vagy majdnem semmit sem tettek az alkoholmérge ellen, hanem azt alattomosan a társadalom belátására bízzák. Igen sok pénzérdek gyökerezett ma már az alkoholpocsolyában, igen sok pálinkagyáros panasza hangzik a parlamentekben a rossz üzlet miatt, vagy dicsóító dalokat zengenek a »nemes nedűről« és a bevételek, melyeket az államnak ez a bűnös szenvedély hajt, sokkal nagyobbak, mintsem egy kizárólag férfiaktól álló parlamentnek elég bátorsága volna ahhoz, hogy a nemzeti jólét e mankóját tűzbe dobni merné.

De a nők, mint az eddigi tapasztalatok igazolják, szerencsére kíméletlenek az ilyen piszkos érdekekkel szemben, ok e tekintetben nem okoskodnak, nem számítgatnak, hanem az alkohol feltétlen pusztulását akarják.

Fordította: *Pogány Nándor*.

Világhírű emberek százai jönnek a kongresszusra. Ha meg akar velük ismerkedni, vegyen részt a kongresszuson.

GLOSSZÁK.

A külföldön is úgy van. Megtörtént. Elraboltak megint egy jogot. Az egyenlő munkáért egyenlő fizetés elve eddig legalább egy szakmában érvényesült: az egyenlő előképzettség alapján álló tanítósnál. A kizárólagos férfi parlament perverzítése megkövetelte, hogy a nők jogát e téren is csorbítsák. Indokolás csak egy volt: a tanítónők külföldön sem kapnak a tanítókkal egyenlő fizetést, miért kapjanak hát éppen nálunk? Szóval a szomszéd tolvaj, tehát nekem is rablónak kell lennem.

Ne utánozzuk a külföldet. Hogy a külföldön így meg úgy bevált a nő választójoga? Hogy erkölcsösebbé, tisztességesebbé tette a politikát mindenfelé? Hja kérem, mi nem nézhetünk a külföld felé, nekünk Magyarország speciális viszonyait kell mérlegelnünk. Hát a tanítóknél miért nem tetszett ezt az elvet vallani?

A higgadt nem. A lapok Szatmárról jelentették: „Az éjjel 11 órakor Lehoczky János orvos Megyaszay Teréz nevű csinos szobaleányához bezörgetett egy fiatal ember. A leány kiszólt, hogy mit akar, mire azt a választ kapta, hogy siessen a leány haza, az apja haldoklik és még látni kívánja őt. A fiatal ember meg is várta a leányt, aki a hírre nagyon megrémült és kísérijével együtt sietve útnak indult. A fiatal ember, akinek állítólag Kiss József a neve, a leányt útközben szerelmével üldözte. A leány elutasította a tolokodást. Az erőszakos udvarló erre lelőtte a szerencsétlen leányt A gyilkos elmenekült.”

Csakis a férfiak higgadságára és megfontoltságára bízhatjuk az államot és a szerelmi élet törvényeit is szabályozó parlamentet.

Panama. A magyar közélet mocsarában turkáltak az elmúlt hetekben. Undorító közéleti erkölcstelenségeket szellőztettek. Magasra fröcscsent a sár köröttünk. A szén- és talpfás a Polónyi-panamák után a só-panamákra került a sor. De végül az egyszeri forradalmárral mi is mondhatjuk: Die Revolution hat gesiegt: es bleibt alles beim Alten. A mi szempontunkból semmi jelentősége nincs annak, az a párt győz-e, amelyben az állam vagyonából pártkasszákat töltenek meg, avagy az, amelyben Polónyi Gézáék sürgetik az erkölcs győzelmét. Ez a párt is, az is minden fillérrel, amelyet az államháztartás budgetje alapján, „törvényesen” kiad, panamázik mi ellenünk. Minden egyes képviselő panamista velünk szemben. Olyan pénzzel rendelkeznek, olyan pénzből fogadnak el fizetést, amelyet a férfiak választók útján kiutalványoznak nekik, de amelyet tőlünk közvetett és közvetlen adó formájában eltulajdonítanak, kierőszakolnak a maguk személynél (pl. képviselői fizetés) előnyére és a nekik tetsző intézmények fentartására. A Lukács-Désy pörben megállapították, hogy panama az,

ha másoktól szerzett vagyoni előnyöket saját javunkra használunk fel. Panamista tehát az egész parlament a nőkkal szemben, amikor adót zsarol tőlük a maga előnyére.

Gyermekáldás. „A Nap”hoz intézték a minap a következő levelet:

„Tekintetes Szerkesztő úr! Mi, temerini zsellérek, könyörgünk, tessék fölhívni a lapban a minisztérium figyelmét és segítséget kérni, mert itt Temerinben a legnagyobb embertől az utolsó vackát is elviszik a házbér fejében. Nem törődnek, marad-e a gyermekeknek enivalójuk, vagy amiben megpihenjenek és ha az anyák könyörögnek, akkor frissiben megmondják, miért szültétek őket! Ilyen föltételek mellett a családanyák angyalokat csinálnak, hogy jöjjön a törvény és büntesse őket? Olyan helyzetbe kényszerítik ilyenformán a szegény osztályt, hogy a legvégsőre határozza magát, önkéntes szavait várjuk, mély tisztelettel

Temerin, 1912. XII. 26. E. L. és társai.”

Ehhez kommentár nem kell.

Tanácsok a feministáknak. A „Polgár” január 18-iki számában gazdagítja azoknak a tanácsoknak a sorát, amelylyel több-kevesebb humorral megáldott barátok (Isten óvj meg tőlük) ellátják a feministákat, imígyen írván a nő választójogáról:

„Az asszonyokról majd akkor lesz szó, ha megbukik az átkos kormány, jön a népparlament, csupa kitűnő, duzzadó erejű ifjú honatyákkal. Olyan édes, jó fiúkkal, akik először is kötelező törvényt hoznak a házasságról, behozzák az agglegény-adót, sőt a konok nőtlenek börtönét. Aztán rálőnek a kapzsi agrárookra, lebunkózzák a marhausztorát, deresre húzzák a tejpancsolót és megcsinálják az asszonyoknak a legszebb eldorádót, azt a piacot, ahol olcsóbban vásárolhatják a húst, a tejfölt, a halat, a zöldséget és parkírozzák a bűzös, hulladékos pletyka-promenádot.

Előbb ennek kell eljönnie. Ez is gyönyörű Program. És ha a vezérő-bizottság nem is mondhatta el, majd elmondják szép kortesbeszédekben az akácos faluban, lirai hordók tetején, zengzetes bülbül-nyelven.

Egyébként az a baj, hogy Bédi-Schwimmer Rózán kívül asszonyaink még egyöntetűen nem nyilatkoztak ebben a fontos kérdésben. Még nem mondták ki egy családi háznál sem a csók-boykottot és a házassági sztrájkot a nők választójoga érdekében.

Asszonyaink javarésze az a politikai meggyőződése: legyen olyan választói jog, hogy ezentúl az alkotmány sáncai közt korlátlan joga legyen az asszonynak olyan kalapot választani, amelyet akar és annyit, amennyit akar, hasonlóképpen minden mást, ami csak asszonyok számára csillog-ragyog, amit más asszony megirigyel és éhez olyan férjet, aki ezt mind megveszi.

Ez az asszonyok szerint a legideálisabb választójog. Politika? Ugyan hagyják békében az asszonyokat. A legizgalmasabb állam kérdés is unalmasabb, mint egy legújabb kalap. És ez is éppen elég összeveszésre ad okot a családi szentélyben. Politikai kérdésekről csak veszekedjenek az urak egymás között. Szent Isten, mi is lenne, ha még az asszonyok is beavatkoznának?

Hölgyeim: ha már program kell, ajánlunk önöknek egy *egészséges és szép* programot. Térjenek vissza a tűzhelyhez, a konyhához, ápolják a csecsemőket, neveljék a gyermekeket, követeljék a jó főzéshez, a családi élet ápolásához, a boldog és zavartalan házasságot visszaállításához való jogukat. Szébb program ez, mint a feminisztáké, higgyék el, hölgyeim.”

Ha tanácssal nem volnánk már olyan bőven ellátva, határozottan megfogadnók ezt is.

Nyilatkozat. A következő sorok közlésére kértek fel bennünket:

»Feministák Egyesülete tekintetes Vezetőségének Helyben. A „Szabadgondolat” most megjelent februári számában „Az angol feministák” című szemléjének általam kihagyásra szánt utolsó sora szerkesztő társamnak sajnálatos elnézése folytán mégis kinyomatott. Amidőn e fölött érzett őszinte sajnálkozásomnak magam s munkatársaim nevében sietek kifejezést adni, hangsúlyozni kívánom, hogy amily mértékben egyetértek ezen szemlének a t. vezetőség politikai taktikáját elítélő felfogásával, ép oly mértékben kárhoztatom s elítélem a szabad véleménynyilvánításának azt a módját, mely a maga igazát a jó ízlés, a nők iránti köteles tisztelet s udvariasság korlátainak figyelmen kívül hagyásával juttatja kifejezésre. Ezen soraimnak a »Nő é» a társadalom” legközelebbi számában való szíves közlését kérve, maradtam a t. vezetőség iránt különös tisztelettel *Vámos Henrik*, a „Szabadgondolat” főszerkesztője.

E nyilatkozathoz csak azt a megjegyzést fűzzük, hogy a feminista mozgalom „taktikáját elítélő felfogást” nemcsak »a nők iránti köteles tisztelet szempontjából,” hanem általános emberi szempontból is kvalifikálatlan *tettekkel* fejezték ki a „Szabadgondolat” vezetői, anélkül, hogy észrevették volna, mennyire vétenek nemcsak a jóízlés és udvariasság, hanem a szabadgondolat ellen is.

Küldött-e már adományt a kongresszusi alap javára?

Nők az igazságszolgáltatásnál.

Írta: *Sági János.*

Nálunk a nők jogot nem hallgathatnak, következésképp nem lehetnek bírák, s nem vehetnek részt az igazságszolgáltatásban. Sőt, míg más szolgálati ágban: az egészségügy, posta és vasúti szolgálatban a nők kinevezés útján előkelőbb állásokba juthatnak, az igazságszolgáltatásnál eddig még alsóbbrendű kezelői állásokra sem nevezték ki őket vagyis nem lehettek állami tisztviselők. Egyik-másik törvényszéknél vagy járásbírósnál, különös protekcióból díjnoki, napidíjasi állásra fogadták fel őket 2 korona 10 fillér napidíjjal.

Noha a női díjnokok szorgalmát senki sem kifogásolhatja, részükre az emelkedő napidíjak skáláját mégis kedvezőtlenebbül állapították meg, mint a férfiakét. Tíz évi szolgálat után ugyanis a férfi-díjnok napidíja 4 koronára, a nőé azonban csak 3 korona 60 fillérré

emelkedhetik. Húsz év után a férfi 5 korona, a nő 4 korona 20 fillért kap.

A nők alkalmazását eleinte az igazságügynél is ellenérzessel fogadták. Különösen a basáskodni szerető főnököknek voltak útjában, mert hát a nőekkel szemben még sem akartak annyira kiabálni. A nőknek bizony nagy küzdelmébe került, míg a mostani elismerést kivívták. Az igazságügyi felsőbbség eddigi rideg magatartása mellett mégsem volt arról szó, hogy állami tisztviselőkké, díjnokból ímökká (kezelővé), ezután irodatisztté, irodafőtisztté, különösen pedig irodaigazgatóvá vagy telekkönyvvezetővé kinevezzék őket.

Történt azonban, hogy az igazságügyminiszter a bírósági kezelőtisztviselők részére néhány hónappal ezelőtt kezelői tanfolyamot és vizsgát rendszeresített. Kimondotta egyúttal, hogy ezentúl díjnokból csak úgy lehet tisztviselő, a tisztviselő csak akkor juthat magasabb állásba, ha a vizsgát leteszi. A rendelet meghozásánál nem gondoltak a nőkre, legalább is nem tűnt ki a rendeletből, hogy gondoltak rájuk.

A nők azonban a királyi ítélőtáblánál rendszeresített vizsgáló bizottságok előtt, sorban jelentkeztek. A táblák elnökei nem tudták, hogy a nőket vizsgára bocsáthatják-e? Ezért elsősorban a nagyváradi elnök, mint elvi kérdést, hozta a miniszter elé, hogy a nőket bocsáthatja-e a tanfolyamra? Egyúttal jelezte, hogy a bíróságoknál a női díjnokok munkája nagyon kiválék. Ajánlja tehát felvételüket.

A miniszter kijelentette, hogy a nők „felvehetőek. Nem lenne szerinte méltányos, ha a nőket, a kezelői vizsga hiánya miatt, a tisztviselői állásra való kinevezés elől eleve, kizárnák.

A vizsgákon általános feltűnést keltettek a nők kiváló feleletei. Már pedig senki sem mondhatja, hogy a cenzorok velük szemben pártosak lettek volna.

A hölgyek a sok jogi és kezelési szabályt pontosan megtanulták, talpraesetten, folyékonyan válaszoltak, a könyvet tudták majdnem szóról-szóra. Így tehát nagy részük kitűnő képesítést kapott, amivel a férfiak közül kevesebben dicsekedhettek.

Az új polgári perrendtartás 1914-ben életbe lép. Az új rend új bírósági ügyviteli szabályokat kíván. A tervezetet a miniszter már megküldötte az illetékes fórumoknak hozzászólás végett. A tervezet a nőknek nagyobb munkakört biztosít.

A kezelői vizsgát tett nőket ezentúl tehát írkokká vagy mint másképp mondják: kezelőkké nevezhetik ki 1400 korona kezdőfizetéssel és Budapesten 800 korona lakpénzzel. Nemrég jelent meg az első tizenkét nőtisztviselő kinevezése.

Ha a nőt a ranglétra legalsó fokára juttatják, akkor nem zárhatják el előle a további fokokat sem. Így tehát lesznek majd női irodatisztek 2000 korona, iroda főtisztek 2600 korona kezdőfizetéssel és a megfelelő lakpénzzel. Sőt ha még a telekkönyvi vizsgát is leteszik, amire nem volt példa, de ezután az sem lesz lehetetlen, akkor lehetnek telekkönyvvezetők is, akik most eljuthatnak a VIII. fizetési osztályba 4800 korona fizetéssel és Budapesten 1300 korona lakpénzzel.

A nők csak a kezelői szakba vonulhatnak be. Az

igazságszolgáltatás jogi terei, vagyis a bírói állások nincsenek nyitva előttük. A nők ott lesznek az igazságszolgáltatásnál, de nem lesznek az igazságszolgáltatásban.

Kétségtelen azonban, hogy miután a kisebb állásokkal megtörték a jeget, az előkelőbb munkakörért való ostromuk már nem lesz olyan nehéz. Ha majd a társadalom megszokja az irattárban a nehéz iratcsomókat emelgető nőt, az iktatóhivatalban serénykedő asszonyt, a női telegkönyvvezetőt, akkor majd nem találják olyan képtelenségnek a bírói székben ülő, talárt viselő nőt sem.

Hisz Svédországban a házassági jog előmunkálatai végett kiküldött bizottságba már nőket is hívtak be. Köztük Anna Bugge Wicksell, aki mint svéd delegátus jön Budapestre a választójogi kongresszusra. Ha tehát a nők finom érzékét és a saját nemük különleges érdekei iránt való bölcs gondoskodásukat szükségesnek tartják a törvény előkészítésében, akkor nem vethetik meg a törvény alkalmazásában sem.

Franciaország és más művelt államok nőügyvédjével szemben, a jogkereső közönség, a sajtó, a jogi irodalom a legjobb véleménynyel van.

A német jogirodalom régen sürgeti, hogy a házassági ügyekben Ítélező bíróságban nő is vegyen részt.

Valóban, alig lehet hátrányára az igazságszolgáltatásnak az, ha elsősorban házassági ügyekben, bűnöző gyermekek, különösen leánygyermekek ügyeiben s a női szenvedélyek okozta bűnügyekben, a női szív és ész szavára is hallgatna Justicia, aki különben maga is asszony.

A nők józanságát, szorgalmát, állhatatosságát, leleményességét, okosságát, eleven észjárását még a feminizmus ellenségei sem tagadhatják.

Gyűjtsön ismerősei és barátai körében a kongresszus javára. Fillérekből is koronák tevődnek össze.

Anyaság.

„Mutterschaft.” Ein Sammelwerk für die Probleme des Weibe- als Mutter. Herausgegeben in Verbindung mit gweiundfünfzig Mitarbeitern von Adele Schreiber. Verlag Albert Langen, München. 20 M.

Ismerteti: Szegvári Sándorné.

A nőmozgalom ünnepi ajándékban részesült. Kapunk oly gyűjtőmunkát, mely az anyaság modern problémáit minden oldalról megvilágítja és a nehézségeknek és akadályoknak bátran szembe nézve, kutatja a tárgy minden vonatkozásában az okok és okozatok összefüggését, a természettudomány, „szociológia,” a kultúrtörténet és a filozófia szempontjából.

Mindegyik cikk elsőrangú szakíró munkája és bátran mondhatjuk, hogy ez a páratlan tökéletességű kompiláció magában egy kis klasszikus szakkönyvtárt képvisel. Ha a művet a radikális nőmozgalom szempontjából tanulmányozzuk, mindenekelőtt az fog bennünket érdekelni, hogy mennyire sikerült a nagystílusú munkának

a nőmozgalom modern problémáját közelebb vinni megoldásához vagy legalább az olvasót a megoldási lehetőségek átértéséhez.

Mi a nőmozgalom igazi modern problémája? Ezt megmondja nekünk *Lily Braun* a könyv előszavában. A probléma, a nyílt kérdés ma már nem a politikai választójog vagy a hivatások megnyitása. Kiváló agitáció és küzdelem ezeket a célokat mindenütt el fogja érni, ezt ma már tudjuk.

A mai probléma az, hogy össze kell egyeztetnünk a minden nőre nézve okvetlenül szükséges hivatásos munkát az anyasággal úgy, hogy ne szenvedjenek sem a fajfentartás érdekei, sem a nő és a faj egészsége, sem a nő anyagi érdekei. És mi hozzátehetjük:

Össze kell egyeztetnünk az anyaságot a nő egyéni és szexuális szabadságával. *Sexuális szabadság* nem jelent *sexuális anarchiát*, ép úgy, mint ahogy *politikai szabadság* nem jelent *politikai anarchiát*. Hanem jelenti azt, hogy mind a két nemnek kell hozzájárulnia a „rend”-törvényeinek és formáinak meghatározásához. A mai gyönyörű, üdvös és egészséges szexuális „rendet” a férfi ráerőszakolta a nőre.

Teljesen kielégítő feleleteket, végleges megoldásokat ezek irányában még nem ismerünk. A kiadó, Adele Schreiber is koncedálja ezt, bátran és őszintén.

De vannak biztató reményeink, látunk ösvényeket, útirányokat, melyek a nagy cél felé vezetnek.

Legmélyebb gyökerénél ragadja meg a problémát *Mária v. Stach* „Mutterschaft und Bevölkerungsfraße” című cikkében, meglepő biztonsággal és nagy tudományos készséggel.

Bebizonyítja, hogy az anyaság a nőnek igenis nagy hivatása és munkája, melylyel népének tartozik és hogy & ezt mint öntudatos, teljes jogú polgár sokkal határozottabban fogja tudni és érezni, mint a mai nő. Bebizonyítja, hogy a *társadalomnak* kell gondoskodnia arról, hogy ez a munka ne kerülhessen diametris ellenkezésbe a nő hivatásbeli munkásságával és törekvéseivel, anyagi érdekeivel és hogy ennek a nagy munkának nem lehet többé nyomor és jobbagység a bére.

Ezeknek az eszméknek megvalósítását – csirában – már ma is látjuk, az anyavédelmi és anyasági biztosítási mozgalom eredményeiben. *Schwimmer Rózsa* statisztikát hoz mindarról, ami eddig az anyavédelem és az anyasági biztosítás érdekében az egész világon történt akár a törvényhozás, akár társadalmi munka alapján. *Henriette Fürth* kimerítően ismerteti meg bennünket a német anyavédelmi mozgalom arányaival és történetével. A cikkek egész sorozata foglalkozik az anyavédelem gyakorlati megvalósításának leírásával.

A probléma nemi erkölcsi oldalával *Adele Schreiber* foglalkozik („Unehelche Mütter,” „Ansätze zu neuen Sittlichkeitsbegriffen.”)

Meleg emberszeretettel, mély megértéssel, de elfogulatlan objektivitással állítja eléink az apátlan gyermekek anyáinak típusait, számtalan egyéneken végzett tanulmányai alapján.

És feltárul szemeink előtt az a végtelen nyomorútág, az az ezerszeres tomboló fájdalom, minden égbekiáltó szörnyű szenvedés, melyet a férfiuralom kettős

morálja kiváltott és még ma is kivált az emberiségből. A pszichológiája felmutat, a női élet elkerülhetetlen tartozé- „száraz statisztika” sehol sem hat oly lázítólag ránk, káinak vélik. mint ezen a téren.

Nyomor, bűn, örület, halál, fajpusztulás rettenetes lesz többé kikapcsolva sem a *létért való küzdelemből*, magas számokban. sem a munkájának kellő ellenértéket biztosító *jogokból*.

Évezredekken át így gyötörtek és öldöstek ártatlan akkor *egészséges lesz*. És nem csak ő, hanem sokkal nőket és gyermekeket, mert a hatalmával visszaélő férfi egészségesebb lesz egész faja is.

még a leigázott nővel szemben is csak így biztosíthatta *Bertha Suttner* (Die Mutter und der Weltfrieden) magának az ő saját teljesen anarchikus szabadsága mel- szkepticizmusa azonban már tényleg rosszul esik nekünk- lett a nő egyedül bírását és csak így szerezhette meg Milyen kár, hogy ez a nagy asszony saját kultúrtörté- magának minden nemi erkölcsi ellenérték nélkül az *apa-* neti jelentőségét mint egy nagy kultúrmozgalom kezdé- *ság biztonságát*, melyet a természet tulajdonképen meg- ményezője, nem képes felfogni. tagadott tőle.

„Nincsenek bukott anyák,” kiáltja Adele Schreiber szép álmait és gyönyörű szövirágait. De úgylátszik, nem és úgy érezzük, hogy tényleg ez az alapfogalom, amely- csak ébren álmodik, hanem közben egy nagyot és mélyet ből kiindulhat egy újabb, jobb nemi erkölcsi rend kiala- aludt is. Fogalma sincs róla, hogy mi is az a modern nő- kulása. Itt sem kapunk még bevégzett megoldásokat, csak mozgalom. Reméljük, hogy el fogja olvasni a művet, amely- körvonalakat látunk a távolban.

Adele Schreiber egyik ezirányú cikke magas szár- tálni, hogy végre ő is felébredt. A mű külső formája pompás. nyalású, hatalmas agitációs szózatban végződik; nem A sok száz illusztráció, melyek nem mindig a szövegre, hisszük, hogy volna asszony, ki, miután meghallgatta és megértette őt, ne szegődnek a nőmozgalom lelkes mun- de mindig a problémára vonatkoznak, díszítik lapjait. kásának.

A művészi reprodukciók között a színészek épp A szűk tér, mely rendelkezésemre áll, nem engedi oly finom és művészi hatásúak, mint az egyszerűek.

Meg, hogy a nagy terjedelmű munka hatvanhat cikke Megkapóak a probléma mélységeit érintő képek, közül csak azokat is méltassam érdemük szerint, melyek mint pl. a bibliai Hagar történetének ábrázolásai, vagy erre kiváló érdekességüknél fogva rászólgálnak. Käte Kollwitz megdöbbentő realiztikával ható rajz-

Amit szaktudósok az anyaság fiziológiájáról és sorozata: „Bilder vom Elend.” Az anyaságot minden elképzelhető vonatkozásai- azt éppen olyan fontos és szükséges tudnunk, mint a ban ábrázoló művészi reprodukciók között, nagy szám- milyen vonzók az anyaság kultúr- és művészettörténeti ban találunk madonnákat, a művészettörténet minden vonatkozásainak leírásai. korából vett, legkülönbözőbb felfogású istenanyákat.

Még a „nagyamamáról” sem feledkezett meg a Úgy hiszem, hogy ez nem véletlenség- Nemcsak munka. *Hedwig Dohm* foglalkozik a témával; bájos köz- a dogmatikus hívő szemében, hanem a nőmozgalom vetlenséggel és nagy pszichológiai finomérzéssel. Be- szemontjából is szimbólum a madonna.

mutatja nekünk a modern nagyamát, ki még hatvan Mi is a *szublimált* (nemcsak primitív ösztönből éves korában sem „vén asszony.” De nem azért, mert lett és primitív ösztönökben nyilvánuló) *anyaságban* még ebben a korban is hatalmas plörözös kalapokat látjuk azoknak a nagy erőknél kútforrását, melyeknek visel, hanem azért, mert még mindig értékeket teremtő segítségével meg fogjuk szüntetni a kulturális élet visz- *munkás*, mert az élet gyönyörűségeit, egyénileg élvezni szépségeit és melyek úgy fogják átgyúrni az ember- tudja még, mert sugárzó optimista világfelfogásával a anyagot és a produkciót, hogy egészség és kultúra, meg- hanyatló kort is bearanyozza, széppé varázsolja, mint a elégedettség és kultúra, boldogság és kultúra, nem lesz- lemenő nap vörösfényű ragyogása a tájakat, uek többé fájó ellentétek, mint a milyeneknek ma még

Elfogulatlan igazmondással írja le *dr. Hedwig* látszanak. *Waser Bleuler* „Zwischenland” címen a serdülő leányok Legtökéletesebben testesíti meg ezt a szimbolikus nemi életét. Látjuk, hogy milyen mélyen sebzi meg gyak- eszmét, Böcklin madonnája: nem hideg dicsfény övezi ran a tartufferia ezeket a hajlékony, forrongó lelkeket. homlokát, hanem nyílt rózsa. Vonásaiban semmi édes- Belátjuk, hogy a fiatal leányoknak milyen múlthatatlan - kés, hanem minden nőiesség mellett, valami öserős biz- szükségük van igazságra, tisztánlátásra, biztos útirányokra. tosság és. energia. Gyermekeit erősen szorítja – ő a *védő*

A kiadó pártatlanságát semmi sem jellemzi jobban, és nem a *megvédett* – de szeme nem tapad az egyet- mint az a körülmény, hogy a konzervatív színezetű lenre, hanem kitekint a messzeségbe.

Íróknak is helyett adott nagy arányában. Tudjuk, hogy mit lát ott. Sok, sok rózsás gyermek-

Nem csodálkozunk, ha fiziológusok, egyáltalában testet, már létezőket és még meg nem születetteket, kik- orvosok részéről itt-ott felhangzik egy szkeptikus vélemény. nek életéről, boldogulásáról, egészségéről jóelőre gon-

Sok csorbát, sok sebet ütött a nő küzdési, önálló- doskodni szintén az ő anyai kötelességeihez tartozik.

sági képességein, egészségén egyáltalában az évezredek Schreiber Adél új műve méltóan csatlakozik „Das jobbágy és ezért nem ütközünk meg azon, hogy még Buch vom Kinde” című előbbi munkájához. Mind a kettő a legkiválóbb orvosok is, ha nem egyszermind alapos standard work, amely nem hiányozhat modern könyv- szociológusok, a mai anyaság fokozott patológikus tüne- tárból.

teit, azt a sok beteges vonást, amelyet a mai nő sexual-

SZEMLE.

Leánygimnázium Debrecenben. A tiszántúli református egyházkerület elhatározta, hogy Debrecenben leánygimnáziumot állít fel. Az iskola építését még ez évben megkezdik, hogy azt a jövő tanévben átadhassák működésének.

Nők új állásokban. A nagyváradai Polgári Takarékpénztár Wohl Helént, a Nagyváradai Feministák Egyesülete egyik vezető hölgységét, napibiztosnak választotta meg. - A Charité poliklinikán *szemész-főorvossá* kinevezték Dr. Györy Bella szemorvost. - A nagymarosi téglagyár r.-t. *igazgatósági tagjait* Hunyady Erzsébet és Teréz grófnőket cégjegyzésre jogosította fel a budapesti törvénytörvényessék cégjegyzési hivatalánál.

A postásnők társadalmi sikere. A Posta-Távíró- és Távbeszélő Tisztviselők Országos Kaszinója folyó hó 8-án tartott évi közgyűlésén egyhangúlag és nagy lelkesedéssel olyképp módosította alapszabályait, hogy a kaszinó rendes tagjai a posta szakképzett nőalkalmazottai is lehetnek. Az egy pályán dolgozók *társadalmi* egyenjogúsításának az egy újabb örvendetes haladása.

A Springer-választás A székesfőváros IX-X kerületében kiírt képviselőválasztás alkalmat adott a budapesti feministáknak egy olyan jelölt támogatására, aki - míg ellenjelöltje a nők választójogára nézve nem nyilatkozott - programbeszédében is nyíltan állást foglalt a nők politikai egyenjogúsítása mellett. Dr. Springer Ferenc megválasztásának sikeréhez a feministák agitációja nagyban hozzájárult.

Női betegellenőr a budapesti kerületi pénztárnál. A budapesti pénztár igazgatósága elhatározta, hogy betegellenőrei között egy nőt is alkalmaz. A nő betegellenőr hivatása főképpen nem betegséget színlélok kinyomozása lesz, hanem az, hogy kellő kioktatás után a pénztár beteg nőtagjait látogassa és őket egészségügyi tanácsokkal lássa el.

Norvégia a törvénytelen gyermekekért. Az országgyűlés előtt egy olyan törvényjavaslat fekszik, amely kiegészíti az 1892-iki törvényt, mely szerint a törvénytelen gyermek apja az anyát segíteni tartozik, s ha ezt elmulasztja, polgári jogainak gyakorlásától fosztatik meg. Az új javaslat a teljes jogegyenlőséget követeli a törvényes és törvénytelen gyermekekre vonatkozólag, teljes öröklési jogot és névhasználatot.

A pápai leányegyesület. Pápa városának egyik legelső kultúrtényezője, a leányegyesület 25 évi jubileumát ülte. Ez az egyesület az utolsó évtizedben divattá vált leányegyletek színvonalát jóval meghaladó programmal indult és végzett Magyarország összes asszonyai elismerésére Igényt tartó munkát. Huszonöt év előtt Rosenthal Franciska tanítónő indította meg a pápai leány-

nyok szervezkedését, amely nem arra irányult, hogy az apák zsebéből vett pénzzel jótékonysági kézimunkát végezzenek fiatal leányok, akik maguk még önképzésre szorulnak, hanem arra, hogy Pápa ifjú leánygenerációi öntudatos emberekké, tudást kereső, a korral haladó egyénekké váljanak. Rosenthal Franciska asszony az egyesület programjában már 25 év előtt ezeket írta:

„Igaz ugyan, hogy a nők általában nagy hatalmat gyakorolnak a férfiak felett, hogy nem egy nő úgyszólván korlátlan zsarnoka a férfinak, hogy a nők befolyása többé-kevésbé közvetve mindenre kiterjed, de igaz az is, hogy a hatalmuk sohasem jog, hanem bitortlás és hogy befolyásukat nem jogaiknak, hanem legtöbb esetben hibáiknak, gyöngeségeiknek köszönik s a hatalmat, melyet a férfin gyakorolnak, gyakran a jellem egyik legbecsessebb tulajdonával: az őszinteséggel kénytelenek megfizetni. Vannak, akik gyanús szemmel nézik mindazt, ami abban az irányban történik, hogy a nő helyzeteinek alapjává a jog elvét tegyék s minden lépés hátterében, melyet a nőnem jobbjai ez ösvényen tesznek, ijedt arccal látni vélik azt, amit ők emancipált nő alatt értenek: a szivarozó, lovat hajtó és magának minél több szabadságot megengedő nőt. Pedig bizony nem ebben áll az emancipáció! Keleten majd minden nő szivarozik, de azért eszükbe nem jut, hogy a szivar, vagy a pipaszár rájuk nézve a szabadságot, az emancipációt képviseli. Faluhelyen, sőt Budapesten is, a reggeli órákban naponként láthatni kocsiban ülő asszonyokat, de a lóhajtás által még ezek sem érzik magukat emancipálva. Nem a szivar, vagy a gyepelő jogát akarják a nők elérni, hanem azt kívánják, hogy a társadalom ne tagadja meg tőlük ama jogi és gazdasági állást, melynek feltételeit betölteni képesek.”

A nő kenyérkereseti pályáiról beszélve pedig mondta (25 év előtt!)

„És el van zárva a férfi által, ki nagyobb fizikai erejét arra használja, hogy a gazdasági élet hasznosabb ágait maga monopolizálhassa, az oly munkáról pedig, melyet rosszul fizetnek, mely után megélni nem lehet, nagylelkűen lemond a gyenge nem javára. A zsiros *falatoikat lefogalja magának, a nő éhezzezik, vagy vétkezzék*”.

Hogy ez az egyesület első elnöke állandó vezetése mellett törhetetlenül kitartott kitűzött elvei mellett, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a pápai leányegylet kollektív tagja a feministák egyesületének s a progresszív testülettel egybeforva kiveszi részét a Magyarország asszonyainak egyenjogúsításáért folyó mozgalomban.

Női senator. Coloradoban, ahol a nő választójogának 20 évi érvényessége alatt számos nőt választottak képviselővé, most először választottak női szenátort Mrs Helen Ring személyében. Mrs Ring újságíró, a „Rocky Mountain News” című újság munkatársa, férje pedig ügyvéd. Az egyesült államokban ez a második eset, hogy nőt választanak szenátorrá. Az első nő e tisztségben Mrs. Martha Hughes Cannon volt. Őt Utah választotta szenátorrá.

Nők amerikai közhivatalokban. Az egész nőmozgalomra, de különösen a választójogi nőmozgalomra nézve pótolhatatlan veszteség a coloradói *Mrs Sarah Platt-Decker* halála. Négy éven keresztül volt elnöke a Nők klubjai általános Szövetségének s hazájában több fontos közhivatalt is viselt. Ravatalát a denveri városházán állították fel; a zászlókat félárbocra eresztették és az összes városi és megyei közhivatalokat bezárták a temetés tartására. Ha megérte volna, úgy hazája minden bizonnyal őt delegálta volna az Egyesült-Államok jövő őszi megválasztandó kongresszusára. Ez oly újítás, melyet egyedül várunk a nő választójogának hívei; reményesítik van arra, hogy California is női kiküldöttel képviselteti magát. Washington államban a szocialisták nőt jelöltek kormányzóknak; Massachusetts államban a Wellesley College egyik legkiválóbb asszony-tanárát neveztek ki államtitkárrá. A nyugati államokban olyan nagyszámú nőt neveztek ki törvényhozási, városi és megyei közhivatalokba, hogy már nem is tartják őket számon. Ez sohasem történhetett volna meg, ha a férfiak nem szavaztak volna rájuk.

A nemzetközi nőmozgalom halottai. Nemcsak hazai munkatársainkat, *Márkus Dezsőt* és *Dirner Gusztávot*, hanem a nemzetközi nőmozgalom néhány kiválóságát gyászoljuk. A hollandiai nőmozgalmat végtelenül nagy csapás érte *Haver* asszony, a mozgalom egyik vezetőjének, az Evolutie társzerkesztőjének halálával. A francia nőmozgalom *Frédéric Passyban* nemcsak a nemzetek közti, hanem a nemek közti békének is egyik legkiválóbb munkását veszítette el, most pedig *Sarah Monod*, a francia nőszövetség elnökének halálát gyászolja. Svédországban 84 éves korában meghalt *Lotte von Kraemer* asszony, aki tavaly a stockholmi kongresszus egyik legnagyobb támasza volt. Több mint egy millió svéd koronát hagyott a nőmozgalom céljaira. Mindé halottaink emlékére a nőmozgalom kegyelettel fogja őrizni.

Női polgármester Warringtonban. Oregon államban (Egyesült-Államok) Warrington város M. Clara Munsont választotta meg polgármesternek.

Ha nem adhat többet, küldjön egy koronát: de ne hiányozzék a kongresszusi adakozók listáján!

A nők sikere a londoni községi választásoknál. A legutóbbi községi választásoknál London 11 kerületében összesen 22 nőt választottak meg községi képviselőnek. Nyolcan közülük a „mérsékelt”, heten a „progresszív (haladó)” és öten a szociáldemokrata párthoz tartoznak.

A községi nőképviselek Svédországban. A községi választások most fejeződtek be Svédországban s eredményképpen 18 új női képviselőt hoztak. A városi női képviselők száma ezidő szerint 62.

Az izlam probléma gerince. Dr. Turán Bódog orvos a Budapesti Orvosi Kaszinó november 19-iki estélyen rendkívül érdekes előadást tartott az új balkáni helyzetről, amelynek egyik részletet itt közöljük:

Nagy érdeklődéssel bírnak annak a problémának kutatása, miben rejlik a 280 millió lelket számláló izlamnak kultúrára gátló hatása, holott semmiféle más vallásközösség, vagy a pogányság ilyen káros befolyást nem gyakorol, azaz egyik sem fejleszti ugyan a kultúrát, de legalább a fejlődés lehetőségeit nem zárja el egészen. Ha ugyanis ama kérdést valamennyire tisztázhatnánk, akkor némi támpontot nyernénk annak a kérdésnek az eldöntésénél, van-e kilátásunk arra nézve, hogy az izlamot legalább a

jövőre nézve mint tényezőt vonhatjuk számításunk körébe, ami bennünket már nemcsak általános emberi szempontból, hanem mint orvosokat is fölöttébb érdekel. Előadásomnak más célt szolgáló keretében erre a fontos néppszichológiai jelenségre nem terjeszkedhetem ki bővebben. Csak utalni akarok arra a már ismert oki összefüggésre, mely a mai értelemben vett kultúra kezdete és a kapitalizmus kialakulása között fennáll. Werner Sombart ugyanis az ő gazdaságtörténeti vizsgálódásaiban kimutatja, hogy a kapitalizmus csak akkor kezdődött és kezdődhetett (a XV. században), amidőn a nemeknek egymáshoz való viszonyában szabadabb felfogás kezdett érvényesülni és hogy az első gyárak fényűzési, divat- és piperecikkek, vagyis oly tárgyak előállításával foglalkoztak, amelyek a magán, a társadalmi és a közéletben egyre nagyobb szerepet játszani kezdő nők szükségleteit voltak hivatva kielégíteni. Ez a történelmi megállapítás azt jelenti, hogy a kapitalizmus, illetve a velejáró kultúra kifejlődésének a férfi és női nemek kölcsönösen szabad elhatározáson alapuló érintkezése ha nem is kizárólagos, de egyik nélkülözhetetlen feltétele. Ennek a körülménynek alapvető fontossága van, amit az ókori görög és római kultúra példája is bizonyítani látszik, ahol pedig a kapitalista gazdálkodásnak még nyoma sem volt. Ha a nő nem szabad, mint az izlam birodalmában, ahol testi és szellemi elszigeteltségben él, ott nincsenek gazdasági igények és szükségletek, de hiányzik a hevület, a lendület és a fantázia is, amelyek nélkül művészet és tudomány nem fejlődhetnek ki. Hogy milyen lesz az izlam jövője, ez valószínűleg attól függ, tudja-e és akarja-e a nő felszabadítását? Ez azonban már jóslás számba megy, ami politikai kérdésekben is háládatlan feladat.”

Az apaság keresésének megengedése Franciaországban. Végre eltörölték Franciaországban azt az igazságtalan és az anyaságot mélyen lealázó Napoleon hozta törvényt, mely a törvénytelen gyermekek esetében az apaság keresetét eltiltotta. Az új törvény megadja a jogot a gyermekek s annak kiskorúsága esetén az anyának, hogy az apát a természetes apaság elismerésére per útján is rászoríthassa. Az apaság elismerés aztán nemcsak az eltartás-kötelezettséggel jár, hanem a Code civil értelmében a természetes gyermek igényt tarthat apja nevére, társadalmi állására és állami hovatartozására.

A női munka térfoglalása Kopenhágában. A hágai női választójogi liga felkérésére Mme Vaeton-Kjeldgaard, a dán kenyérkereső asszonyokról tartott előadást, mivel 15 évig tanulmányozta a dán nők helyzetét és életmódját. Első sorban azt emelte ki, hogy a dán nők szenvedélyes hívei az egyéni függetlenségnek. Ez a vágy hajtja a jómódú fiatal leányokat is a kenyérkeresetre. Még a hangadó társaságok leányai is választanak foglalkozást, egyrészt hogy függetlenek legyenek, másrészt, hogy nagy igényeiket ki tudják elégíteni S a bálók, estélyek és társas összejövetelek mellett is találnak időt vállalt kötelezettségeik elvégzésére. Többen a jó családból való leányok közül is vállalkoznak egy-egy háztartás vezetésére vagy gyermekek gondozására. Mások, akik valami különösebb foglalkozás iránt éreznek hivatást, ezt a foglalkozást házasságuk után is folytatják s a háztartás vezetésére fizetett személyt tartanak.

A dán törvény szerint az asszonynak a gyermekágy után 4 hétig semmiféle-munkát sem szabad végeznie s

az állam ezzel szemben megfelelő segínyt nyújt, nem csupán a szegényeknek, hanem mindenkinek egyformán. Ez rendelkezés a hatalmas „Société des femmes” kezdeményező munkájának köszönhető.

A dán asszonyok mindenféle munkával foglalkoznak, olyanokkal is, amelyek azelőtt a kizárólagos női foglalkozásokat képezték, de mindezeknél alkalmazkodnak a technika vívmányaihoz. A sütemények gyártása pl. a „hölgyek iparágává” lett Dániában, épp úgy, mint a cukorka és gyümölcs-íz gyártás. Kopenhága legelőkelőbb éttermeinek egyikét egy miniszternek a lányai igazgatják nagy sikerrel, mert ismerik és ki tudják elégíteni arisztokrata közönségük igényeit. A fényképészettel is a legjobb családból való leányok foglalkoznak, valamint az aranyművességgel, üvegveséssel, művészi könyvkötéssel és lakásberendezéssel. Az előkelő üzletek is iparkodnak jó családból való leányokat alkalmazni, bár erre a pályára nem szívesen mennek, mert sok munkaidővel és kevés fizetéssel jár. Ellenben igen sok fodrászüzlet van női kézben.

Dániában demokratikus szellem az uralkodó, ami alatt az értendő, hogy minden, mindenki által elérhető, s hogy a munka nem megvetendő és nem alacsonyít le senkit. Kopenhágában több mint ezer férjes asszony van csak egy irodában alkalmazva. A színésznők legnagyobb része férjnél van. A balletiskolába való felvételnek egyik feltétele, hogy az illető tisztességes családból való legyen, s a balettáncosnők férjei közül sokan igen szép állásban vannak. A népiskolai tanítónők nagy része szintén férjes asszony. A középiskolákban és gimnáziumokban is sok férjnél levő tanárnő van. Vannak egyetemi magántanárnők is.

Hogy a nők fizetése és bére ne nyomja le a férfiakét, arról a különböző szervezetek gondoskodnak.

A nőknek Dániában meg van már a községi választójoguk s Kopenhágában a városi törvényhatósági bizottságnak 10 női tagja van.

A legújabb női választójogi lap. Dél-Afrikában megjelent az első feminista újság „The Woman's Outlook” címen, mely az afrikai Unió női választójogi egyesületének hivatalos lapja. A lap tárgyát a női választójogi mozgalmak ismertetése, továbbá a női munkának különösen a Dél-Afrikai Unióban való figyelemmel kísérése képezi. Foglalkozik továbbá a nőkérdésre vonatkozó eszmék fejtegetésével és bátorítja a nőket, hogy a közügyekben való részvételre képezzék magukat. Az első szám vezércikke megemlíti, hogy egy négy év előtti petíciót, mely a nők választójogát követelte s melyet 7000 en irtak alá, az anti-suffragisták 10.000 aláírással ellátott ellenpetíciója miként verte le. Igaz, hogy az utóbbit sok olyan asszony írta alá, kik azt hitték, hogy a kérdés csupán a körül forog, hogy a választójog megadását még egyelőre el kell halasztani. A feminista mozgalom azóta már annyira fejlődött, hogy az 1912. áprilisában felterjesztett petícióra, mely a választójogot a nőknek a férfiakéhoz hasonló feltételek mellett követeli, nem következett ellen-petíció.

Hivatás és szaporaság. A francia munkaügyi minisztérium álta nyilvánosságra hozott adatok érdekes be-

pillantást nyújtanak az élethivatások és a gyermekek száma közti összefüggésbe. Eszerint a legnagyobb gyermekáldás a halászoknál és tengerészeknél található, akiknél egy-egy családra átlag öt gyermek esik. E csoport után következő munkásosztályoknál átlag négy gyermek esik egy családra. A munkaadóknál már kisebb a szaporaság s az átlagszám 3,6. A jómódú osztálynál még kisebb a születési átlagszám, de nem a nagyon gazdagoknál található a gyermekminimum, hanem az állami és városi hivatalnok osztálynál és a kereskedelmi alkalmazottaknál. Könnyen megállapítható tehát, hogy a kenyérkereső és dolgozó nők, akiknek nagy kontingense az alsó osztályhoz és középosztály alsó rétegeihez tartozik, nem befolyásolják kártékonyan osztályuk születési arány-számaikat.

Női munkaerő az ügyvédi irodákban. Németországban egy, az ügyvédi irodákról szóló hivatalos statisztika szerint 2745 irodában összesen 10.988 alkalmazott működik, akik közül 1940 női alkalmazott. A munkában való részvétel szerint a következőképpen oszlanak meg:

2301 irodában férfi	}	irodavezető van.
92 „ nő		
1818 irodában férfi	}	16 éven felüli alkalmazott van.
1014 „ nő		
453 irodában férfi	}	16 éven aluli segéd van.
74 „ nő		
610 irodában férfi	}	16 éven felüli tanuló.
18 „ nő		
936 irodában férfi	}	16 éven aluli tanuló.
24 „ nő		

118 iroda csupán női alkalmazottat foglalkoztat. Női személyzetet túlnyomóan Délnémetországban alkalmaznak, így pl. Münchenben 52% nő van az ügyvédi irodai alkalmazottak közt.

Az angol nők nyilatkozata. Az angol választójogi szövetség, amely alkotmányos eszközökkel küzd a nők választójogáért, a következő nyilatkozat közlését kéri:

„Az a felszólalás, amelyben Lukács László miniszterelnök a magyar képviselőház választójogi bizottsága előtt az angol parlament eljárására hivatkozott, súlyos tévedéseket tartalmaz a nők választójogával kapcsolatban nálunk történetekre nézve.

Kötelességünknek tartjuk, hogy ezzel szemben közöljük a következőket: 1908-ban az angol képviselőház 179 szótöbbséggel fogadta el egy képviselőnek azt az indítványát, hogy adják meg a nőknek a választójogot; ez arra bírta Asquith miniszterelnököt, aki ígéretekre könnyen rábírható, hogy választójogi törvényjavaslat benyújtását helyezze kilátásba „ebben az ülészakban és hogy módosítások lesznek benyújthatók, amelyek demokratikus alapon a nőkre is kiterjesztik a választójogot; ha a Ház elfogadja a módosításokat, akkor a kormány magáévá teszi azokat.» ígéretét nem teljesítette sem abban, sem a következő ülészakban.

1910-ben az első pártközi megegyezésen alapuló törvényjavaslatot fogadták el második olvasásban 110 szótöbbséggel, de a kormány megtagadta a további tárgyalást, avval az ürügygel, hogy javaslatok nem nyújt-

hatók be. 1911-ben további tárgyalás lehetőségét ígérték oly feltétellel, hogy módosításokat lehessen benyújtani; ez a feltétel teljesült és második olvasásban elfogadták a javaslatot 167 szótöbbséggel. De a kormány ismét megtagadta a további tárgyalást.

1912-ben a kormány teljes tárgyalási szabadságot biztosított és ez döntő ütközetet jelentett; a harcias eszközökkel küzdő egyesületek elálltak módszerük alkalmazásától, mióta megalakult a pártközi bizottság; szinte gyermekesen bíztak a miniszterelnök szavában, habár kétszer csapta már be őket. 1911. novemberében Asquith határozottan megújította ígéretét egy küldöttség előtt. A januári események után újból megígérte, hogy bármely képviselőnek a nők választójogára vonatkozó javaslatát tárgyalásra bocsátja és ő és a kormány antifeminista tagjai borzadva emelték égnek kezüket, mikor a nők nem voltak megelegedve evvel az ígérettel. Az asszonyokat rászédtek, semmibe vették és kigúnyolták. Szeretnők megkérdezni a miniszterelnök és Harcourt urat, aki olcsó tréfákkal ütötte el ezt a kérdést, hogy a szakszervezetek hogyan viselkedtek volna, ha őket vezették volna félre.

Reméljük, hogy a magyar miniszterelnök utána jár a történeti igazságnak és a legközelebbi alkalommal helyreigazítja tévedését.

Nők az Egyetemi Athletikai Clubban. Magyarországon, ahol a sportnak az egészséges és testet edző művelése még csak nagyon kis körben terjedt el, és ez az elterjedtség a nőknek még sokkal kisebb körére szorítkozik, arra a körre tudniillik, mely a sportban a szalonmultság szabadban való helyettesítését látja, nagy örömmel üdvözljük a Budapesti Egyetemi Athletikai Club legutóbb hozott határozatát, mely alkalmat ad majd a nők nagy tömegének az egészséges sport művelésére. Az említett Club elhatározta, hogy rendes tagjai sorába egyetemi nőhallgatókat is felvesz és utóbbiak számára külön torna-, vívó-, úszó-tanfolyamot szervez. A Club alapszabályai szerint a kömek minden egyetemi hallgató tagja lehet. Az örvendetes újítással csak az alapszabályoknak egy előítéleten nyugvó magyarázatát ejti el és teszi helyébe a korszerű értelmezését.

Különfélék. Gróf Apponyi Gyula nagyapponyi téglagyárának *cégjegyzésére* feljogosította Rényi Ilona tisztviselőnőt. – William Stead emlékére átutazó nők számára kis szállodákat szerveznek Anglia számos városában, arra való tekintettel, hogy Stead a leánykereskedelem elleni küzdelemnek volt örök emlékü harcosa. – A Royal Geographical Society, Anglia legtekintélyesebb tudományos testülete Lord Curzon indítványára 2087 szavazattal 675 ellenében elfogadta, hogy ezentúl *nők* is beválaszthatók tagjai sorába.

Nőtisztviselők nyugdíja. Egyetlen alkalmat sem akarunk elmulasztani, hogy a tagtársaknak hangsúlyozva ajánljuk aggkoruk anyagi nyugalmanak biztosítását. Komoly ember ma már gondoskodik munkaképtelensége idejéről. Nőtisztviselők számára a legcélszerűbb módja a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyűlétebe (V. ker. Báthory-u. 6.) való beiratkozás. Kérjünk alapszabályokat, az egyes táblázatokra nézve pedig bővebb felvilágosítást

készítéssel nyújt egyesületünk titkársága. Ne mulasztunk el egy napot sem, mert minél fiatalabban iratkozzunk be, annál olcsóbb. Nyugdíjjogosultságunkat a munkakörünkben, vagy családi életünkben beálló bármilyen változás mellett is megtartjuk.

Kiadóhivatalunk (V., Vigadó tér 3.) 1912. Novemberi lapokat visszavásárol.

IRODALOM.

Feminista könyvek. *Nagy asszonyok élete.* Összegyűjtötte Szikra. Budapest, 1912. Singer és Wolfner kiadása. A magyar feminista irodalom kezd kialakulni, mindennél jobban bizonyítva a mozgalom medret vajú erejét. Az irodalom sziklázata között a feminizmus megállapító, következtető, magyarázó és toborzó irodalma kezd csergedezni.

A megállapító irodalmat értékesen gazdagítja Szikrának céltudatosan összeállított könyve. Néhány olyan nagyasszony életrajzát adja, akinek nem jósolták meg bölcsőjénél élete dicsőségét, aki nemcsak sikereit, hanem ezek *lehetőségeit* is maga teremtette meg. Ez asszonyok közül sorakoztatott néhányat. Tszó-Szi, Theodora, Szt Katalin, Jeanne d'Arc, Mme de Maintenon, Montijo Eugenia, Beecher-Stowe Harriet, Nightingale Florence, Sonja Kovalevska, Helen Lorin Grenfell, Veres Pálné, Torma Zsófia dr., Jane Dieulafoy és Mme Curie kimerítő életrajzai mellett az epilógus összefoglalóan más érdekes asszonyokról is megemlékezik. Feminista könyvtárban e munka nem hiányozhat.

Máday Andor: A magyar nő jogai a múltban és a jelenben. Budapest, 1913. Athenaeum r.-t. kiadása. Ara 3 kor. Mindjárt azon kezdhetjük, hogy Máday könyve is kötelező része minden feminista könyvgyűjteménynek. Máday a magyar nők magánjogát és politikai jogait, a magyar királynők régi jogait fejtegeti. A közéleti jogokról szóló fejezetet kívül a magyar feminizmus történetét adja. Az első három fejezet anyaga rendkívül világos áttekintést nyújt, sok fontos kérdésben tájékoztat. A negyedik fejezetben sajnos több hiba csúszott be, mert a szerző e részt főleg újságtudósításokból volt kénytelen meríteni, az újságok pedig nem ragaszkodnak túlságosan a történelmi igazsághoz. A könyv második kiadásában – reméljük és kívánjuk, hogy hamar megjelenjen – a negyedik fejezet alapos revizióra szorul. Ugy Szikra, mind Máday könyve a Feministák Egyesületében kedvezményesen áron kapható.

The Suffrage Annual and Women's who's who. 1913 London, Stanley Paul & Co. Ara 6 sh. Megrendelhető az International Suffrage Shop és a Feministák Egyesülete útján. Az angol nőmozgalom vezető személyiségeiről, szervezeteiről és eseményeiről nyújt tájékoztatást. Bár a személyi részben még hézagos az anyag, az angol nők választójogi mozgalmat tanulmányozóknak hasznos tudnivalókat nyújt.

Angol Választójogi nóták.

Magyarra átültette *May Frigy esné Marczali Erzsi.*

I.

Egy kalap alatt.

H. Crawford után.

Az öt éves pici drága
S ötven éves nagymamája
Együtt halad,
Egy kalap alatt
És számukra egyaránt nincs szavazat,

Pávaskodó, cifra dáma,
S golgos leány ezer számra
Együtt halad
Egy kalap alatt
És számukra egyaránt nincs szavazat.

Hosszú hadja a hülyéknek,
S sok nő, ki eszéből él meg
Együtt halad
Egy kalap alatt
És számukra egyaránt nincs szavazat.

Börtönbe vetett merénylő,
S nagybirtokos, mert szegény – nő
Együtt halad
Egy kalap alatt
És számukra egyaránt nincs szavazat,

Ím a gyilkos és csecsemő,
Hülye és bármiféle nő
Együtt halad
Egy kalap alatt
És számukra egyaránt nincs szavazat.

Melódia: Ez a kis lány megy a kútra.

II.

Mikor Mária-Terézia . . .

Szabadon H. Crawford angol szövege után

Mikor Mária-Terézia
– Százötven éve ennek –
A magyar trónon ült vala,
Mint tudja minden gyermek,
Hazánkért fáradt, dolgozott,
S fenn azon nem akadtak,
Törvényeket, hogy nő hozott
A magyar férfiaknak
S az írás mégsem oly erős,
Mint szívósságuk ebbé:
Hogy bármihez is ért a nő:
Szavazni mégis gyenge.

A régi nóta járja még,
Csakúgy, mint hajdanába',
Bár más a világ sorja rég,
Szavunk még mindhiába,
Bár minden téren küzd a nő
Már kézzel, ésszel, szívvel,
Hazánk kormányzatában ő
Mindeddig mit se mivel
S az írás nincsen oly erős,
Mint szívósságuk ebbe', –
Hogy bármihez is ért a nő,
Szavazni mégis gyenge.

Bár minden ember szabadabb
A haladó idővel,
A nő, szegény, továbbra rab,
Nem szabadítják őt fel.

Pedig, ki ez ország javát
Szolgálja minden téren,
Törvényeit meghozni is
Tudná már régesrég.
Igazság ez, szívből jövő,
S a nap bár felvirradna,
Mikor majd nótát az huzat
Kié a cigánybanda.

Melódia: Befűtta az utat a hó.

Nőtisztviselők figyelmébe!

A tisztviselőnői pályán az általános műveltség mellett kitűnő szakoktatást kell elnyernünk, német nyelv és német gyorsírás nélkül nincs előmenetel pályánkon. Új továbbképző tanfolyamokra most lehet jelentkezni az egyesületben, V., Vigadó-tér 3.

A Nők Választójogi Világszövetségének VII. Kongresszusa.

Budapest, 1913. június.

IRODA:
VII., ISTVÁN-ÚT 67.

A szerkesztésért felelős: POGÁNY PAULA.

Telefon: 117-58.
Sürgőnycím: SUFFRAGIUM

A kongresszus költségeihez újabban hozzájárultak:		dorné 10.—, Grünstein M. 6.—, Vida
<i>Andreanszky Olga</i> , Máramarosziget.	5.— K	Jenőné 10.—, Szalai Emilné 6.—, Dr.
<i>Babare Adél</i> , Fiume, gyűjtőívén:		Horn Károlyné 10.—
Babare Adél 50 —, Fietzer Ignácné 5.—,		<i>Kende Malvin.</i>
Bagosi Józsefné 5.—	60.— "	<i>Képaucióra</i> (utólag)
<i>Dr. Báltint Aranka</i> , gyűjtőívén:		<i>Kerecsényi Gizella</i> , Fiume, gyűjtőívén:
Bartos Erzsébet	5.— "	Kerecsényi Gizella 12 —, Stauffer Elma
<i>Balmazújvárosi földműves asszonyok újabb</i>		22.—, Szántó Margit 1.—
<i>gyűjtése:</i>		<i>Kongresszusi jelvényekért</i>
Schwarz Józsefné —.40, Szilágyi Imréné		<i>Levelezőlapokért és kongresszusi bélye-</i>
1.—, Rózsa Istvánné 2.—, Friedmanné		<i>gekért</i>
1.—, Jónap Aladár 1.—, Rosenbergné		<i>Löwné W. Carola</i> gyűjtőívén:
—50, Reiner Zsigm. —.50, N V. —.40		Fischer Emil 2.—, Mössmer József 2.—,
Weinberger és Stein 1.—, Friedländer Mór		Mayer Sándorné 8.—
—50, Beck Mór 1.—, ifj. Friedländer		<i>Dr. Marberger Sándorné.</i>
Mór —.40, Rózsa Gábor 1.—, Ferenci		<i>megyeri dr. Megyeri Izidorné</i> újabb adománya
István —.60, Weisz Adolf —.40, K. —.40,		<i>parnai Molnár Victoriné.</i>
Gellmayer Ignácné 1.—, Német N. —.40,		<i>Perselygvűjtések:</i>
Gern Ferenc 1.—, Dr. Forrai Péterné		Baracs Károlyné 22 —, Beck Károlyné
2.—, Szabó András —.50, Weisz Jakab		2.56, Citrom Vilma, Marosvásárhely
1.—, Friedländer Vilmos 1.—, Bogyó		3.31, Jemnitz Jolán 5 17, Kiss Zsófi 2 55,
Péterné 1.—, Harsányi Jánosné 1.—,		Kurucz Zsigmondné 2.47, Löw Bertalanné
Szarvas Ferenc —.40, Elfenbein Mózesné		10.19, Mellerné Miskolczi Eugenia gyűj-
—50, Greyer Jenőné 1.—	22.90 "	tése angol órákon 7.—, Meller gyerekek
<i>Beck Károlyné</i> gyűjtőívén:		5.95, Mirkovszky Mariska 1.54, Neményi
Beck Károly 10.—, Beck Károlyné 50.—	60.— "	Dezső 2.55, Pick Jakabné 3.12, Végh
<i>Behr Hilda</i> gyűjtőívén:		Károlyné 26.10, Winternitz Henrikné
Lopuschanszky Józsa perselygvűjtése		13 —, Ziperowsky Károlyné 5.27
8 —, angol órákon befolyt büntetéspénz		<i>Polányi Cecil</i> gyűjtése
1.40, Vereinigung arbeitender Frauen,		<i>Ragányi Gézáné</i> gyűjtése
Teschen 10.—, Vorsitzende Thea Kling		<i>Reisz Rózi</i> gyűjtőívén: Dr. Salzmann
2.—, Eugenie Ibek 2.—, Alice Eberhard		<i>Rényi Gyula</i> , Szeged
6 —, Rotter Ármin 1.—, Rotter Paula		<i>Schlanger Melanie</i>
perselygvűjtése 1.60	82.— "	<i>Dr. Schein Mór</i>
<i>Epstein Edéné</i> gyűjtőívén:		<i>Schwimmer Rózsa</i> gyűjtőívén újabban:
N. B. —.60, M. M. —.40, M. N. —.80,		Kemény Albertné
Sz S. 1.—, Sziklai Zsigmondné 5.—,		<i>Miss Jessie Simpson</i> újabb adománya
Kaufmann Mártonné 1.—, Steinbeck		<i>Szegvári Sándorné</i> gyűjtőívén újabban:
Samuné 1.—	9.80 "	Dr. Singer Arnoldné
<i>Erényi Gézáné</i> , Pozsony, gyűjtőívén	5.— "	<i>Ungár Dezsőné</i> gyűjtőívén újabban:
<i>Észak szabadkőműves páholy</i> , Ruttka	20.— "	Oppenheim Emilné 50.—, Greiner J.-né
<i>Flegmann Samuelné</i> , Abauzsántó.	30.— "	20.—, Fleischl Sándor 50.—, Dr. Fodor
<i>Fleischmann Jessie</i> gyűjtőívén:		Jenő 20 —
Faludi Morné 2 —, Robitschek Berta		<i>Tandíjakért</i> (francia és angol kurzusok)
3 —, Szaberszky Miksáné 1.—, Deutsch		<i>Thék Endréné</i>
Vilmosné 2.—, Kesztyler Jenny 1.—, Bánó		<i>Marie Edle von Thielen</i>
Ferencné 1.—, Wiener Miksáné 1 —	11.— "	<i>Dr. P. Virág Benedekné</i>
<i>Földművelésügyi Miniszterium.</i>	1000.— "	<i>Winternitz Adél</i> gyűjtőívén:
<i>Geszty Rezsőné</i> újabb adománya	10.— "	Rosenfeld Miksa 5.—, R. D. 20.—, Ro-
<i>Glücklich Vilma</i> szeredi előadásának jöve-		senfeld Miksáné 5.—, R. F. 2.50, N. N.
delme	70.— "	5.—, Cuz. 2.50
<i>Hegyer Lászlóné</i> ,	20.— "	<i>Winternitz Henrikné</i> gyűjtőívén:
<i>Hoffmann Hedvig</i> gyűjtőívén:		Deutsch Rudolf 30.—, Haas Jakab 10.—
Hoffmann Hedvig 5.30, Csillag Ilona		Weisz Tivadar 10.—, Freund Vilmos
2. , Vajda Karola 1 50, Verő Leo 1.20	10.— "	20.—
<i>Dr. Hoffmann Edith</i> gyűjtőívén:		<i>Zahler Mihályné.</i>
Dr. Nyári Sándor egyetemi rk. tanár		<i>Zorkóczy Samuné</i> gyűjtőívén:
10.—, Verő L. 2.—, Dr. Hoffmann		Rösch Frigyesné, Ózd, 20.—, Quirik
Edith 5.—	17.— "	Lajosné, Ózd, 20.—, Dr. Quirik Leoné,
<i>Dr. Hoffmann Mária</i> gyűjtőívén:		Ózd, 10.—, Gyürky Gyuláné, Ózd,
R. J. 5.—, Vass Leo 2.—, Reichard		20.—, Holzmann Gusztávné, Somsály,
Piroska 5.—, Dr. Hoffmann Mária 5.—	17.— "	10 —, Németh Gézáné, Ózd, 5.—, Ábel
<i>Humbold szabadkőműves páholy</i>	100.— "	Gyuláné, Ózd, 20.—, Müller Sándorné,
<i>Kamat</i>	195.21 "	Ózd, 10.—, Szontagh Pálné, Ózd, 20.—,
<i>Kármáné H. Mária</i> gyűjtőívén újabban		Licka Bertalanné, Ózd, 10.—, Dom-
adakoztak:		brovszky Lajosné, Ózd, 10.—, Jánk
Dr. Donáthné 6.—, Dr. Pauncz Sán-		Józsefné, Ózd, 10.—, Szakall Miklósné,

Ozd, 5.—, Králik Samuné, Borsod-Nádasd, 20.—, Quirin Józsefné, Borsod-Nádasd, 10.—, Rőczey Dánielné, Borsod-Nádasd, 5.—, Bartholy Gyuláné, Borsod-Nádasd, 3.—, Petrik Gyuláné, Borsod-Nádasd, 1.—, Winkler Elemérmé, Borsod-Nádasd, 1.—, Novotny Antalné, Borsod-Nádasd, 3.—, Dr. Roller Kálmánné, Borsod-Nádasd, 5.—, Ifj. Hammerstein Péterné, Borsod-Nádasd, 2.—, Buczkó Gáborné, Járdánháza, 10.—, Grózer Lajosné, Borsod-Nádasd, 5.—, Ozdi vasgyári tisztji kaszinó, Ozd, 30.—, Faragó Gyuláné, Ozd, 20.—, Tóth Arisztid, Bia, 5.—, Weisz Károlyné, Ozd, 10.—	800.— K
Háziaszsonyok és gazdák újabb bizottsági díjai	1100.— „
Kongresszusi tagdíjakért	480.— „
Eddigi gyűjtésünk	54 098 47 .
Összesen	59 107 16 K

A házaszsonyok és gazdák bizottságába 100-100 korona befizetése mellett eddig beléptek: Baumgarten Nándorné, Biehn Jánosné, Békassy Elemérmé, Elek Henrikné, dr. Gross Emil egyetemi tanár, br. Gutimann Vilmosné, gr. Haller György né, dr. Istvánfi Gyuláné, Kanizs Jaques, Kovács Frigyesné, br. Madarassv Beck Lilly, megveri Megyeri Izidorné, kapost Molnár Victorné, gardonyi Neumann Frigyesné, Neumann Károlyné, Peregrini János, kir. tanácsos, Pick Jakabné, Popper Hugoné, Rosenberg Emiáné, Sebesta Kolosné, Seenger Ida, Stark Lipótné, Stark Lipót, igazgató, Szirmay József, nagysárosi Szirmay Oszkárné, nagysárosi Szirmay Oszkár, igazgató, gróf Teleki Sándor, gróf Teleki Sándor, Tyrman Károlyné, Ungar Dezsőné, Visontai Sománé, Weisz Bertholdné, Zichy grófné,

A hozzánk naponként beérkező kérdezősködésekre közöljük már most a kongresszus hozzávetőleges tárgysorozatát és időbeosztását:

Június 15-én, vasárnap délelőtt: Rev. Anna Shaw prédikációja egy protestáns templomban. Délután: Ünneplés megnyitás. Este: Fogadó estély.

Június 16-án, hétfőn délelőtt: A kongresszus tárgyalásai. Délután: Sétakocsizás a városban. Este: Fogadó estély.

Június 17-én, kedden délelőtt: A kongresszus tárgyalásai. Délután: Különböző meghívások és a székesfőváros nevezetességeinek bemutatása. Este: Nagy nyilvános ülés kiváló szónokokkal.

Június 18-án, szerdán délelőtt: A kongresszus tárgyalásai. Délután: A székesfőváros nevezetességeinek bemutatása. Este: Nyilvános ülés. Szónokai: azoknak az államoknak a képviselői, amelyekben a nőknek választójoguk van. Ezután sétahajózás a Dunán

Június 19-én, csütörtökön délelőtt: A kongresszus tárgyalásai. Délután: Szabad. Este: A nemzetközi férfi-liga nyilvános ülése.

Június 20-án, pénteken délelőtt: A kongresszus tárgyalásai. Délután: A kongresszus tárgyalásai vagy meghívások Este: Búcsú-ünnepély.

Június 21-én, szombaton délelőtt: Befejezetlen ügyek tárgyalása és indulás a különféle társasutazásokra.

A kongresszus üléseit a Fővárosi Vigadó termében tartjuk. A kongresszusi tagsági díj, mely a kongresszus tárgyalásain való részvételre jogosít, 10 kor.

Jelentkezéseket az adminisztratív munka könyvnyelvi lebonyolítása céljából minél előbb kérünk!

Külföldről óriási számmal jönnek a jelentkezések, úgy hogy a vendégfogadó bizottság, élén Ungár Dezsőné elnökkel, már is munkához látott, hogy az illusztris vendégeket a budapesti viszonyokhoz merően a lehető legkényelmesebben láthassa el.

A vendégszerető meghívásoknak nem vagyunk híján. Hogy az ezzel járó munkát decentralizáljuk, kér-

jük mindazokat, akik a kongresszus idejére külföldi tagokat szívesen látnak otthonukban vendégül, vagy a vendégszeretnek valamely más formáját ajánlják fel, lépjenek érintkezésbe a vendégfogadó bizottság elnökével, Ungár Dezsőnével. (VI., Lendvay-u. 3. Telefon: 4-45.)

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének átiratát egész terjedelmében itt közöljük.

„A M. N. Sz. tanácsa nevében van szerencsém jelenteni, hogy a Szövetség készséggel buzdítja majd a maga részéről úgy a Szövetséget alkotó egyesületeket és azok tagjait, mint az I. C. W. tisztviselőit és a N. C.-okat a választójogi nemzetközi szövetség idej budapesti közgyűlésén való részvételre. Az előbbiekhöz az „Egyesült Erővel* hivatalos közlönye útján intéz majd a Szövetség felhívást, az utóbbiaknak pedig külön-külön levél útján hívja majd fel figyelmét a nemzetközi női választójogi szövetség budapesti ülésére, hozzátéve, hogy a M. N. Sz. a külföldi N. Sz.-nek tagjait egyúttal a maga vendégeinek is fogja tekinteni és a maga részéről igyekszik, hogy hazánkban való időzésüket kellemessé, tanulságossá tegye.

A Méltóságos Grófnének a nagy munkához osztatlan sikert kíván, ki szívélyes tisztelettel üdvözlő Budapestben, 1913. március 1-én, gróf Apponyi Albertné.

Az illusztris vendégek névsorát gazdagította jelentkezésével Comtessa de Pardo Bazan, Spanyolország legkiválóbb regényírója, közoktatásügyi államtitkár, tehát Európa egyetlen női államtitkárja. Kilátásba helyezte jövetelét Comtessa Helena Lucifero, az olasz nőmozgalom legtekintélyesebb vezetőinek egyike, Lily Braun, akit nem kell bemutatnunk, hisz írásai révén jó jó ismerőse mindannyiunknak. Keir Hardie az angol parlament egyik legtekintélyesebb tagja Catharina van Rennes, a kiváló hollandi zeneszerző. Jelentkezett továbbá Marianne Hainisch, az osztrák nőmozgalom nesztora, az I. C. W. alelnöke, Hermann Bahr a világhírű osztrák és Laurance Housman a kiváló angol írő.

A nemzetközi sajtó legelőkelőbb orgánumainak képviselői is nagy számban jelentették jövetelüket.

Végül hadd közöljük néhány beérkezett levél: ek rövidebb-hosszabb kivonatát. Ezek minden beszámolónál jobban tájékoztatnak.

A Deutscher Verband für Frauenstimmrecht egyik leveléből: Ezzel kapcsolatban engedjék meg, hogy az igen tisztelt Végrehajtóbizottságnak őszinte bámulattal és elismeréssel adozzam azért az alapos és körültekintő munkáért, amelylyel a kongresszust előkészítik. Legjobb kívánságainkat küldjük önöknek és nem kételkedünk abban, hogy ilyen biztató kilátások mellett a budapesti kongresszus nagy sikert jelent majd a választójogi mozgalomra nézve. Ugyan a szövetség febr. 12-i levelében írja:

„Fiókegyesületeinkhez gyűjtő átiratokat küldtünk már másodikban a kongresszus érdekében. Hatásuk az volt, hogy úgy ostromolnak bennünket a vetítettképes előadás, a prospektusok és plakátok átengedéseért, hogy igaz örömeiket lelnék benne. Azután mindenki Budapestre akar menni, lehetőleg delegátusnak persze, bizony nehéz megértetni, hogy ebből a minőségéből csak 24 példányra van szükség. Annyi bizonyos, hogyha szövetségünknek kb. 8000 tagja van, akkor Budapestben legalább ennek kétszeresére számítunk. Tréfán kívül, valóságos népvándorlás készül oda. Még a sajtó is szokatlanul érdeklődik. Legutóbbi „sajtókörlevelüket” 60 nagy újságnak küldtem szét és örömteljes meglepetéssel láttam, hogy még *conservatív lapok is*, amelyek eddig hallani sem akartak ügyünkről, önálló cikk gyanánt hozták a kongresszusra vonatkozó közleményeket”. Marie Stritt.

Ida Hasted Harper (New-York) az amerikai szövetség sajtófőnöke leveléből: „Lapjaink szokatlan élénkséggel foglalkoznak a kongresszussal és sok amerikai tervezi, hogy részt vesz azon”.

Reverend Anna Shaw H. (New-York) leveléből:

„Tervem, hogy kongresszus után nem távozom Magyarországról rögtön, Szeretném hazájukat alaposabban megismerni, hiszen még nem voltam ott soha”.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

**A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
ÉS ARADI, NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI,
TEMESVÁRI FIÓKEGYESÜLETEINEK
HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.**

Postatak. 17764.
TELEFON 80-76.
Egyesületi helyiség;
V., Vigadó-tér 3.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K, kültagoknak 6 K.

Összejövetelek márciusban:

5-én, szerdán este ½9 órakor *Hacker Boriska* fővárosi tanár előadása „Optimizmus és tudomány” címen.

9-én, Biró *Lajos* író előadása a Lloyd-teremben.

12-én, ezredén este ¾8 órakor *Lipscher Sándor dr. Ferenc* József-kórházi főorvos előadása „A beszéd hygienéje” címen.

19-én, az utolsó idei *szerda* esti összejövetel alkalmával ½9 órakor *Bálint Aranka dr.* fővárosi tanár előadása „*Hazug asszonyok*” címen.

30-án, vasárnap: *Kirándulás.* Az útirányt és egyéb részleteket egyesületünk hirdető tábláján közöljük.

Választójog. A választójogi törvényjavaslat bizottsági tárgyalása megint egyszer murkába szökött bennünket a választójog kivívása érdekében. A bizottsági tárgyalások első napján táviratban kértük meg a bizottság összes tagjait, hogy tegyenek indítványt a választójognak a nőkre való kiterjesztése érdekében. A sajtóban élénk visszhangja volt az akciónak, magában a bizottságban szintén. Több bizottsági tag mellett, akik a nők választójogát szóvá tették, különösen Nagy Ferenc v. b. t. t., volt kereskedelemügyi államtitkár, a magántisztviselők törekvésének régi támogatója szállt síkra a nők, speciálisan a nőtisztviselők választójoga érdekében. Bár a miniszterelnök egyelőre elutasító választ adott, reméljük, hogy a javaslat képviselőházi tárgyalása során a nők választójogára vonatkozó pótindítvány elfogadásra kerül. Ebben az értelemben újabb beadványt is intéztünk a képviselőházhoz. A javaslatot magát február 9-én tartott tagértekezletünkön ismertettük és vitattuk meg. Lukács György országgyűlési képviselő, aki a képviselőházban a választójogi reform tárgyalásának első napján szót emelt a nők érdekében, ellenjegyezte és nyújtotta be ezt a legutóbbi emlékiratunkat.

Szerdai összejövetelek február havában.

Kardos Jolán úrhölgy zongora hangversenyt adott, nagy *tetszést* aratva, dr. *Madzsar József* természettudományi, *Besnyő Béla* dr. tisztviselőnői jogkérdésekről és *Décsi Imre* dr. orvostudományi előadását nagy érdeklődéssel és sok élvezettel hallgatták tagtársaink. Hálás köszönet az előadóknak. Dr. *Fieber Henrik* nagy sajnálatunkra betegség miatt volt kénytelen hirdetni két előadását lemondani.

Dísz torna. A Magyar Testgyakorlók Köre egyesületünk tagjaiból az őszi folyamán torna csoportot szervezett. A csoport a február 23-iki dísz tornán mutatkozott be a sportkedvelő publikumnak. Precízen egybevágó szép játékokkal és fabot-gyakorlatokkal igazolták a csoport szervezéséhez fűzött várakozást és Vágó Manó művezető tanítási és gyakorlási módszerének helyességét. A tornacsoporthoz állandóan lehet csatlakozni.

Új tanfolyamok. Továbbképző tanfolyamainknak új sorozata nyílik meg március elején. Tagtársainknak mindnyájunk érdekében figyelmükbe ajánljuk, hogy szakismereteiket és nyelvtudásukat egészítsék ki, amire ezek a kurzusok igen jó alkalmat szolgáltatnak. Bővebb felvilágosítást e tanfolyamok dolgában készséggel ad egyesületünk titkári hivatala. Előadásra kerül német és angol nyelv, (kezdők és haladók külön), könyvvitel, magyar és

német gyorsírás, gépirás többféle rendszerű gépen, megfelelő jelentkezés esetén francia gyorsírás.

Tennis. Készséggel szervezünk ismét tennis-csoportokat, megfelelő számú jelentkezés esetén. Jelentkezéseket 28-ig kérünk.

Egyesületünk támogatásának újabb módja. Körlevélben hívtuk fel az elmúlt hónapban a tagtársak figyelmét a Magyar vegypapír és papírmű gyár r.-t. (Lehel-utca 21/b.) új, szenzációs carbonpapír gyártmányára, amelyet „*Papyrus*”, „*Miraculum*” és „*La Princesse*” védjegy alatt hozott forgalomba. Közöltük az okot is, amelyek e papírok ajánlását egyesületi érdekünké teszik. Miután körlevélünkhez próbamintát is csatoltunk és így könnyen meggyőződhet minden tagtársunk az új carbonok prima minőségéről, miután a carbonok továbbá felényibe kerülnek, mint a legjobb angol gyártmányok és így az irodájuknak is nagy szolgáltatást tesznek, ha ezeket vásárolják, ismételten kérjük fel a lap olvasóit, hogy akár közvetlenül a gyártól (Telefon 166-75.), akár bármelyik kereskedő útján csakis a fentnevezett carbonokat vegyék ezentúl.

Gergely Janka elnökünk egészsége helyreállítására délvidékre utazott, távollétében Szabados Clotild alelnök helyettesíti. Elutazása előtt arra kérte a választmány tagjait, hogy támogassák az iroda munkáját, különösen szükséges ez az esti órákban 6-8 óráig.

Itt említjük meg, hogy Feldmár Cornelia házagny már egész télen át önfeláldozó készséggel vesz részt adminisztratív munkánk elvégzésében, nagy köszönet érte.

Temesvár.

Örömmel jelenthetjük, hogy utolsó beszámolásunk óta egyesületünk lényegesen fellendült.

Február hóban tartottuk meg a gépirási továbbképző tanfolyamnak a vizsgáját. Szép számban és komolyan vettek részt mindvégig a tanfolyamon. A növendékek vizsga után bizonyítványt kaptak. A többi tanfolyamok még folynak.

23-án tartott *Bédy-Schwimmer Rózsa* előadást „A Nők Választójogi Világszövetségének VII. kongresszusáról” tagtársaink körében az egyesület helyiségében, kik nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatták végig a felette érdekes előadást. Buzdította a hallgatókat, hogy minél többen vegyenek részt a kongresszuson.

E hó kimagasló eseménye *Biró Lajos* kiváló író előadása volt „Magyar irodalom külföldön” címen. Nagyszámú és előkelő közönség töltötte be a Vigadó nagy termét. Az érdeklődés rendkívül nagy volt, úgy hogy a jegyek túlnyomó része már előre elfogyott. A közönség nagyon örült, hogy az ismert író alkalmat nyílt közvetlenül megismerni. El volt ragadtatva szellemes előadásának közvetlensége és megnyerő egyénisége által. Nagyon örülünk, hogy elfogadta meghívásunkat és a temesvári közönségnek oly élvezetes délutánt szerezettünk. A közönség lelkesen megtapsolta a jeles előadót, egyesületünk pedig büszke lehet az aratot erkölcsi sikerre.

Miután a délutáni összejövetelek megelénkítik és ébren tartják az érdeklődést egyesületünk iránt, azért elhatároztuk, hogy e hó 9-én tombolával egybekötve a „Palace” kávéház külön-termeiben hasonló találkozót tartunk. Jelenjünk meg számosan!

Tagsági díjat fizessünk!

Biedl Gizi.